

Teckning av Hannes Brynge
Så här såg det ut från vår balkong 24 febr 1966.
Originalen finns på vårt museum.

Innehåll:

Följ med på Göta Kanal

Armeleveranser -Erik Besander

En pensionärs vardag - Artur Carlsson

Enköpings Stads Yrkesskola

Ernst Westerlund

mm

Vår egen utflykt 2006 - Göta Kanal

7.30 Buss från J.P. museet - till Sjötorp
10.30 M/S Bellevue avgår. Kaffe ombord
14.00 Lunch - kaffe ombord
16.00 Buss avgår från Töreboda

Innan avfärd, möjlighet att besöka keramikverkstad

Pris : Medlemmar 500:-
Ikke medlemmar 550:-

Anmälan om deltagande senast 8 aug.
Tel 227 07

19 augusti 2006
Välkomna!

Styrelse

Ordförande

Curt Eriksson
Pundgatan 3

745 35 Enköping

Tel 0171-303 48, 0171-44 92 26

Kassör

Lars Eklund
Fanna Mosse 13
745 44 Enköping
Tel 0171-310 17

Sekreterare

Stig Johansson
Fårticksgatan 129
745 45 Enköping
Tel 0171-246 09

Ledamöter

Roland Bjurling Pomonagatan 2 169 73 Solna Tel 070-42 46 803	Bengt Jonsson Skogsriskagatan 6 745 44 Enköping Tel 0171-365 77
---	--

Suppleanter

Kersti Leijon Vallgatan 37 745 41 Enköping Tel 0171-207 33	Ingmar Eriksson Salagatan 10D 745 34 Enköping Tel 0171-47 92 14
---	--

Klubbmästare

Rune Adelhag
Härnevi Rotbrunna
745 96 Enköping
Tel 0171-41 02 70

Adj. Suppleant

Götha Johanson
Gulmårsgatan 3
745 63 Enköping
Tel 0171-209 34

J. P. Johansson Sällskapet

bildades 1992 och är en ideell och opolitisk förening med säte i Enköping.

Sällskapets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J.P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Medlemsavgifter är 125 kr/år för privatpersoner och 500 kr/år för företag, inklusive annonsutrymme i medlemstidningen.

J. P. Johansson Sällskapet

SE-745 82 Enköping

Postgiro 96 34 42-9

Bankgiro 5317-6764

www.jpjohanssonmuseum.com

J. P. Johansson Museet

är öppet vardagar utom lörd 10-12, 13-15.

Grupper efter överenskommelse.

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, Enköping

Tel 0171-227 07, Fax 0171-322 87

E-post: Jp.johansson@bahco.com

Medlemstidningen J.P.-Bladet

ges ut två gånger per år, + engelsk version 2 st

Sista manusdag för nästa nummer är 15 oktober 2006.

Ansvarig utgivare, chefredaktör

Curt Eriksson

Allt material till tidningen sänds till sällskapet, se adress ovan. Bilder returneras alltid efter användan-

det, så var noga med att märka dem med namn och adress.

Eftertryck får ske om källan anges.

Ordförande har ordet!

Bahco har varit ett med Enköping. Skiftnyckeln vet de flesta att den tillverkas i Enköping. Att det var J. P. Johansson, mannen med över 100-talet uppfinningar, som även stod bakom uppfinningarna, skiftnyckeln och rörtången, kanske inte merparten kände till. Med sorg ser vi i J. P. Sällskapet att tillverkningen flyttar till andra länder bl. a... Spanien.

Det på grund av den ekonomiska utvecklingen. Med samtal med dir. Engman beskrev han situationen i dagsläget. Att det ej var försvarbart att fortsätta med de höga omkostnader som uppstått.

Snapp-On, ser fram mot lägre omkostnader i och med flytten. Därför försvinner Bahcos tillverkning i Sverige. Kvar blir c:a ett 60-tal tjänstemän i kontorsavdelningen i höghuset. De övriga lokalerna vet man för närvarande inget om. Beträffande J. P. Sällskapets lokaler fick jag besked att det ej var någon överhängande fara inom många år. Glädjande besked, men hur länge?

Detta sporrar oss att ännu mera sprida kunskap att J. P. Johansson verkligen satt Enköping på världskar-

tan. Vår paroll att Enköping är skiftnyckelstaden och ingenting annat. Det tillverkas ännu en tid milliontals Bahcoverktyg i Enköping. J. P. Johanssons verksamhet och uppfinningar kan ej tas från Enköping. Bland de tio främsta uppfinningarna i Sverige bidrog J. P. Johansson med två stycken. Detta anser vi i Sällskapet värt att framhäva och bevara för all framtid.

J. P. Johanssons Dag sker i år den 20 maj på Stora Torget i Enköping. Att vi flyttat till våren beror på att vi ej vill trängas med de valstugor som växer upp under hösten med anledning av valet.

Vi har inlett ett samarbete med Enköpings Hembygdsförening och Westerlundska Sällskapet. Det blir framöver gemensamma program. Vi tre jobbar likasinnat för att bevara kulturen.

På JP-dagen finns alltså Westerlundska och Hembygdsföreningen representerade. Jag ser fram emot ett trevligt samarbete med ordförande Ulla Hedin Hembygdsföreningen och ordförande Erik Lindell Westerlundska.

Göta Kanal kan man åka på den 19 augusti 2006.

Curt Eriksson

Finns att köpa på muséet

Små bilar 100:--
Stor bil 300:--

Till försäljning enbart på J.P.-Muséet

Halsband 150:--
Örhänge 200:--/par, 100:--/st
Manschettknappar 150:--

**Håller det här
verktyget livet ut?**

**Det beror på det
här verktyget.**

1. Du kommer åt lättare i renga håra. Käftarna är smalare och mer vinklade.
2. Aggressiva tänder – små långa in och stora längre ut – vinklade inåt ger bättre grepp.
3. Hela tången väger mindre. Fritt det är den starkare.
4. Käftspets är minst 20% större, du kan gripa större rör.
5. Längre grepp ger bättre hållning, du slipper ta i så mycket.
6. Ingen klämrisik.
7. Myk, varm yta med hög friktion på stark och stabil kärna.
8. Stort effektivt arbetsvinkel. Varje drag på muttern eller röret blir längre.
9. Tången tryckpunkt ligger närmare din hand, belastningen på handleden minskar.
10. Borta runda formen. Ingen risk för smärtsamma punktblåsor.

King Bahco Viking 0171/782 20 och besök vår informationssida om ergonomiska verktyg.

En gammal klocka

Ett minne av Ernst Westerlund, berättat för Enköpings-Postens julnummer av E. HOLTE

Hon var av guld och kunde genom spröda slag kungöra dygnets alla tider, trots att hon bara var en fickklocka. Om man tryckte på en knapp, slog hon sina hastiga, liksom nervösa slag för timmen och för de fjärdedels timmar utöver, som hon just då visade. Hon hade blå visare och en vacker urtavla och hela hennes kropp var förresten så ren och fin i linjerna, att det var en fröjd att bara se på henne. Nåja, det där vackra förstod väl vi ungar oss inte på så värst mycket, men när gamle doktorn tog oss i sitt knä, och satte klockan för vårt öra, då förundrade vi oss att hon kunde slå, fast hon var så liten och vi riktigt kände guldet värma mot kinden.

Min pappa hade tjänat länge som förvaltare hos doktorn och när han slutade sin plats fick han klockan som minne och tack för sina tjänster. Jag minns hans glädje över gåvan och hur han försiktigt smekte hennes boett med sina stora händer. Han bestämde, att jag skulle få henne en gång, när han inte längre under mörka nätter kunde låta hennes milda stämma tala om för honom, hur långt tiden hunnit. Mitt pojkhjärta slog volt då jag tänkte på att en gång få klockan, ty jag visste ännu så litet om döden, och att den först skulle ta min far innan jag kunde få klockan.

Så lämnade vi gården vid kanten av Uppsalaslätten och flyttade till torpet på Linderöåsen, där vårt liv skulle fortsätta på egen torva. Jag minns en vinter med sillake och möjlig leverkorv som enda sovel till potatisen, kyla och kikhista i kalla nätter.

På våren dog min far efter en svår sjukdom. Kanske hade hon, klockan, kunnat rädda honom, men hon fick inte säljas, ty hon var en av oss och man säljer inte sina närmaste.

Det blev fattigauction på torpet. Det regnade den dagen så det kon nästan inget folk. De som voro där, kunde köpa billigt. När de drog iväg med allt, som en gång varit våra enkla tillhörigheter, var min klocka också med, hon som jag aldrig fått äga. Det var en rik farbror som köpt henne för 170 kronor. Jag var nio år och kunde inte göra något åt saken.

Aderton å senare kom jag åter till åsen och gick in för att hälsa på en kvinnlig kusin, som var gift och bodde i en bra gård. När vi pratat en stund som gammalt, kom det från mannen i huset: >>Ja, vi skulle visa Dej klockan också!>> Jaså, det var alltså här hon hamnat. Jag kom att hastigt minnas min barndoms sagor om prinsessan hos trollen och jag tänkte med bitterhet på den dag, då hon blev bergtagen, min klocka. Och fram kom hon mellan smutsiga fingrar, som klämde och bände med den lysande skatten. På 18 år hade hon inte gått regelbundet och ingen hade ännu listat ut, hur man skulle kunna höra tiden i hennes sång. Men man hade varit till en urmakare för att få de blå visarna utbytta mot guld, >>ty de ha vi råd med>>. Det hade nu urmakaren avrått från och han hade länge hållit den lilla skönheten i sin hand.

Fick jag möjligen köpa tillbaka klockan? Nej, det var ju självaste fästmansgåvan, så det gick ju inte för sig och förresten hade de blivit så fästa vid henne. Jag förstod sedan, att om någon lade upp tusen kronor, då skulle det nog bli försäljning av. Mer fästa vid henne hade de således icke blivit.

Jag gick därifrån med ett tomrum i bröstet. Min klocka ringde ännu i mina öron men jag hade lämnat henne kvar hos trollen. Om jag någon gång får tusen kronor, då skall jag som riddare ila till hennes räddning och sedan skall hon aldrig mer smutas av giriga händer. Hennes blå visare och oroliga slag skola mäta min tid till slut.

**Park- och
lekutrustning**
med stil och kvalitet

nifolAPPSET.

Litslena Björksäter, 745 96 Enköping
Tel 0171-270 80, Fax 0171-272 99
www.nifo-lappset.se

Ur Besanders minnesanteckningar AB BAHCO, Enköping

Tillverkningar vid Fläktverkstäderna

9 maj 1934 § 6

Är antecknat en beställning från AB Bofors på 80 st kärror för Persien för 136.000KR, som ju inte låter mycket nu för tiden, men som man under depressionen då fick göra mycket arbete för.

Kärrorna voro avsedd att dragas av mulor och voro konstruerade så, att de kunde söndertagas och bäras av mulor i speciella lädersadlar, då man skulle fram i terräng, där vägar saknades.

Det var dessutom specialmaterial, som var ytterst besvärligt att svetsa, och vi hade begärt och fått provmaterial. Nils Eriksson, som var en ung men mycket skicklig svetsare, gjorde en hel del prov och kom underfund med hur materialet skulle hanteras. När arbetet skulle börja kom Bofors svetsmästare till Enköping för att undervisa om hur svetsningen skulle gå till, men misslyckades, och sedan blev det Nils Eriksson, som istället visade, hur det skulle ske.

Som alltid var det ytterligt brådiskande, och det arbetades natt och dag för att hinna, och innan det hela kom igång, blev det så, att Dir. Brynge också var med såväl söndag som vardag och nätterna med för att hjälpa, pröva och råda.

Måttoleranserna voro delvis, verkstadsmässigt sett, horribla. Det var t ex ett axelläge, som frästes i Fanna, därför att lämplig fräsmaskin ej fanns vid Fläkt, där axeln omöjligt gick att få att gå i, då kärrskrovet kom ned till Fläkt igen. Verkm. Wählberg vid Verktyg kunde inte förstå detta, då axeln passade lätt strax innan, men kom sedan att tänka på dammet under transporten och sade

Kärror för ammunitionstransport

till, att man skulle taga rent trassel och torka axelläget mycket noga, likaså axeln, och då gick det. Men hur gick det att ta isär och sätt ihop kärran uti öknen då?

Persisk kontrollant var en Överste Hadjichani, som var en mycket sträng herre mot sina medhjälpare, av vilka en avsiktligt dränkte sig i Bofors, men han ansågs ha skött kontrollskapet så att han vid en Persisk nationell högtidlighet erhöi en mycket fin utmärkelse. När sedan protokollen kom från Bofors, vari man konstaterade, att Översten medgivit vissa måttändringar, säkert fullt befogade och utan att på något sätt försämma de beställda vapnens kvalitet, ansåg man, att han varit mutad och hängdes, enligt vad som berättades från Bofors.

Det blev något senare fråga om tillverkning av kärror för polska staten via Bofors, men detta blev sedermera ej av, utan de tillverkades vid Bofors. Man berättade, att vi hade tur som slapp, enär de polska kontrollanterna i misstänksamhet och brist på god vilja överträffat allt vad man dittills varit med om.

Enköpings Grafiska AB

- möjligheternas tryckeri

Affischer
Blanketter
Brevpapper
Broschyrer

Böcker
Digitaltryck
Etiketter
Kataloger

Kuvert
Mappar
Notisblock
Offsettryck

Reklamblad
Tidskrifter
Visitkort
Vykort

Enköpings Grafiska AB · Fannagatan 22 · 745 41 Enköping
Tel 0171-47 91 85 · Fax 0171-47 96 84 · egra@enkopingsgrafiska.se

KI Hansson SKÄLBIL & PLÅT

- Service
- Bilreparationer
- Hjulinställning
- Reservdelar
- Bilplåt
- Motorinställning

Tel 0171-351 88, Vårfru, Skälby

SWESAFE

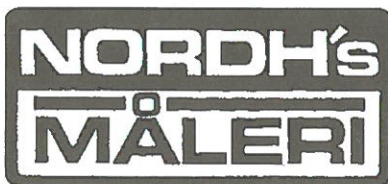
SWESAFE

Ågatan 6, 745 35 Enköping

Tel. 0171-826 20, 826 25

ANLITA FACKMANNEN!

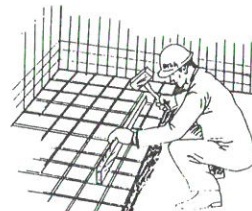
- Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

Etablerad 1956

391 42
336 02

Skälby, 3740 ENKÖPING

LARS-BYGG S.ERIKSSON AB

Fjärdhundragatan 19, 745 30 Enköping

Telefon 0171-247 04, Mobiltelefon 070-577 39 94

ENKÖPING • 0171-243 43

Medlemmar i

J. P. Johansson-Sällskapet

betalar endast 180:– för klippning

Medlemskort uppvisas.

PERSONBILSDÄCK!

HOS OSS KAN DU KÖPA
NOKIAN OCH GOOD YEAR

KVALITETSDÄCK TILL BRA PRISER!

VÅR DÄCKVERKSTAD ERBJUDER KOMPLETT DÄCKSERVICE
FÖR PERSONBILAR OCH LANTBRUKSMASKINER!
VÄLKOMMEN TILL OSS!

HJÄLSTABY AUTO MEK AB

INDUSTRIV.5 ÖRSUNDSBRO TEL. 46 01 85

HEMSIDA: www.hjalstabyautomek.se

FANNA BILSERVICE AB

Roland Skansfeldt

Bilverkstad • Reparation och Service • Kiosk • Tillbehör

Service- och reparation av alla bilmärken. Bilelektriska arbeten, elektronisk testutrustning. Inställning av CO-halt, avgasrening. Batteriservice, framvagnsinställning, däck och balansering, tillbehör.

Vi ombesörjer den årliga kontrollbesiktningen av din bil. Fackmässigt arbete till bra priser.

Fanna Bilservice

Stockholmsvägen 16 (vid ABB Ventilation)

745 40 Enköping

Telefon 0171 - 378 60

Bostad 0171 - 325 57

Telefax 0171 - 215 54

PUMPAR • VÄLTAR • KOMPRESSORER

Kaptensgatan 13. Tel: 0171-248 14

Hyr ut det mesta till bygget!

VIBROPLATTOR • SKYLIFTER • GJUTUTRUSTNING

AUTOEXPERTEN

MÄRKEVAROR TILL BILEN

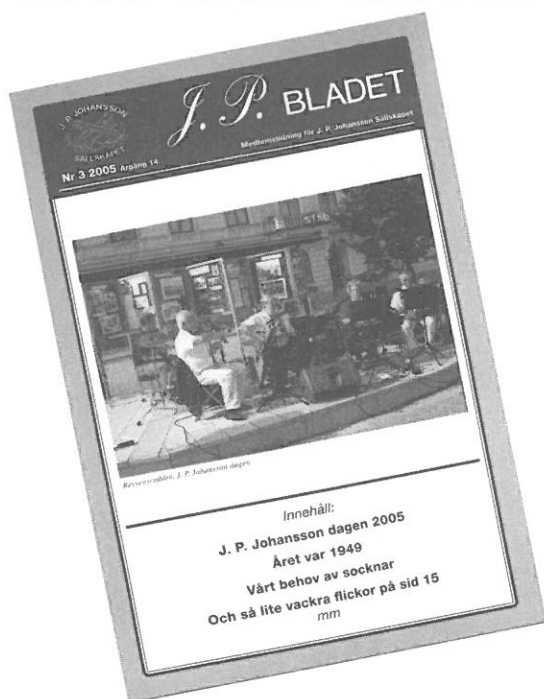
NYBERGS MOTOR

EFTR.AB

Tel 0171-313 55, 325 78

Åkerbygatan 7. Enköping

Brev från läsekretsens

Tack för ett igen högtintressant nummer speciellt skift-nyckelhistoriken den "rätade" ut flera frågetecken. Hoppas på fortsättning samt "Vårt behov av socknar", vi har ett liknande system i Finland som man nu tyvärr håller på och skrotar.

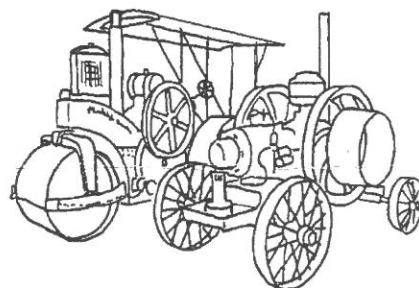
Jag har ett uppslag för J. P. Bladet i serien bemärkta personer i Enköping: Doktor Ernst Westerlund, jag kan bidra med litet. När en av Rysslands största författare Leo Tolstoj (1828-1910) son Lev (Ljova) Lvovitj (1869-1940) blev sjuk, vilken sjukdom känner jag inte till, och deras livmedikus doktor Snegirjov inte kunde bota honom sade han att det enda som återstår är att sända sonen till Dr. Westerlund i Enköping i Sverige, sonen åkte till Sverige och blev säkert botad ty han gifte sig 1896 med Dr Westerlunds då 17-åriga dotter Dorothea (Dora). Han var själv vid tillfället 27år.

Ett resultat av detta bl. a den kända artisten och sångerskan Viktoria Tolstoj som i rakt nedstigande led härstammar från detta giftermål.

Hälsningar
God Jul och Gott Nytt År från
Medlem 757
Bjarne Backman

"Ett litet fel har J.P. Bladet, väntan blir förskräckligt låååång till nästa nummer kommer.

MUNKTELLMUSEET

FRÅN MUNKTELL TILL VOLVO

På Munktellmuseet visas ett stort antal pionjär produkter-svensk industrihistoria från mer än 160 års verksamhet.

Öppettider:

Söndag - Fredag kl 13.00 - 15.00. Lördagar stängt.
Andra tider och gruppbesök bokas per telefon 016/ 15 24 88.
Munktellmuseet ligger vid Munktellstorget
i Eskilstuna innerstad granne till
Faktori och Vapentekniska museerna.

Välkommen
till
oss och Eskilstuna

Nordens bästa värmepump

Brunnsborrning
och
Energiborrning

IVT ENERGY

DERIVATA

LUFTVÅRD - VATTENVÅRD - ENERGITEKNIK

Dr Westerlunds gata 13, Box 2068 745 02 Enköping
Tel. 0171- 219 55 Fax. 0171 - 365 42

Järnvägspersonalen Enköping 1946

Översta raden från vänster: Erik Karlsson, Erik Larsson, Sigurd Andersson, Eriksson, Sjögren, Svanberg, Arne Wallin, Tore Steens, Gunnar Ahlin, Hagberg, Sune Sandin, Bernhard Lindberg, Artur Östergren, Wallin, Reinfelt, Hilding Stigeryd.

Andra raden: Sigurd Forsman, Ingvar Andersson, Ivar Granlund, Söderlund, Harald Norrlund, Rickard Mårtensson, Mattson, Oskar Eriksson, Åke Andersson.

Tredje raden: Karl Pettersson, Mellberg, Larsson, Sven Olsson, Axel Lindgren, Bengt Persson, Roland

Gustavsson, Lennart Hillborg, Bertil Johansson, Karl Johansson, Isak Lång, Erik Pettersson, Gert Grille, Edvin Karlsson, Gustav Klangh, John Isaksson, Stig Nahlbom, XX, Bengt Hillborg Ture Mellqvist.

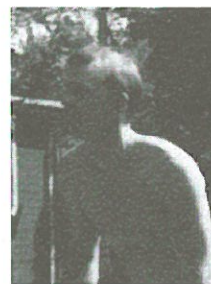
Fjärde raden: Erland Andersson, Sven Zetterberg, Waldemar Karlsson, Stins Georg Lagerlund, Gunnar Cedermark, Erland Bäärnhielm, Gösta Wiell.

I nästa nummer börjar en artikelserie om Enköpings Järnvägsstation.

Nalle minns 1944, från järnvägsstationen

På julaftons morgon skulle loket till Uppsala växlas ut från lokstallet. Vändskivan (en rund rörlig skiva med spår som används för att ta ut fordon från olika "stallar") låg från fel "stall", med påföljd att loket spårade ur och gjorde vändskivan obrukbar. Följden blev att samtliga rälsbussar blev instängda. Många timmars förseningar som följd. Vid förhör

med personalen visades det sig att "julfirandet" börjat för tidigt. Stallförman Färnholms förklaring till stins Lagerlund. Någon hade rivit av ett blad för mycket på almanackan så dom trodde det var julafton.

Stig "Nalle" Nahlbom

Stans BYGGTRYGG FACKHANDLARE

Tel. 0171 - 33070 Besöksadress: Spjällgatan 29
Postadress: Box 17, 74521 Enköping

ny-, till- och ombyggnader
renoveringar, skadereparationer

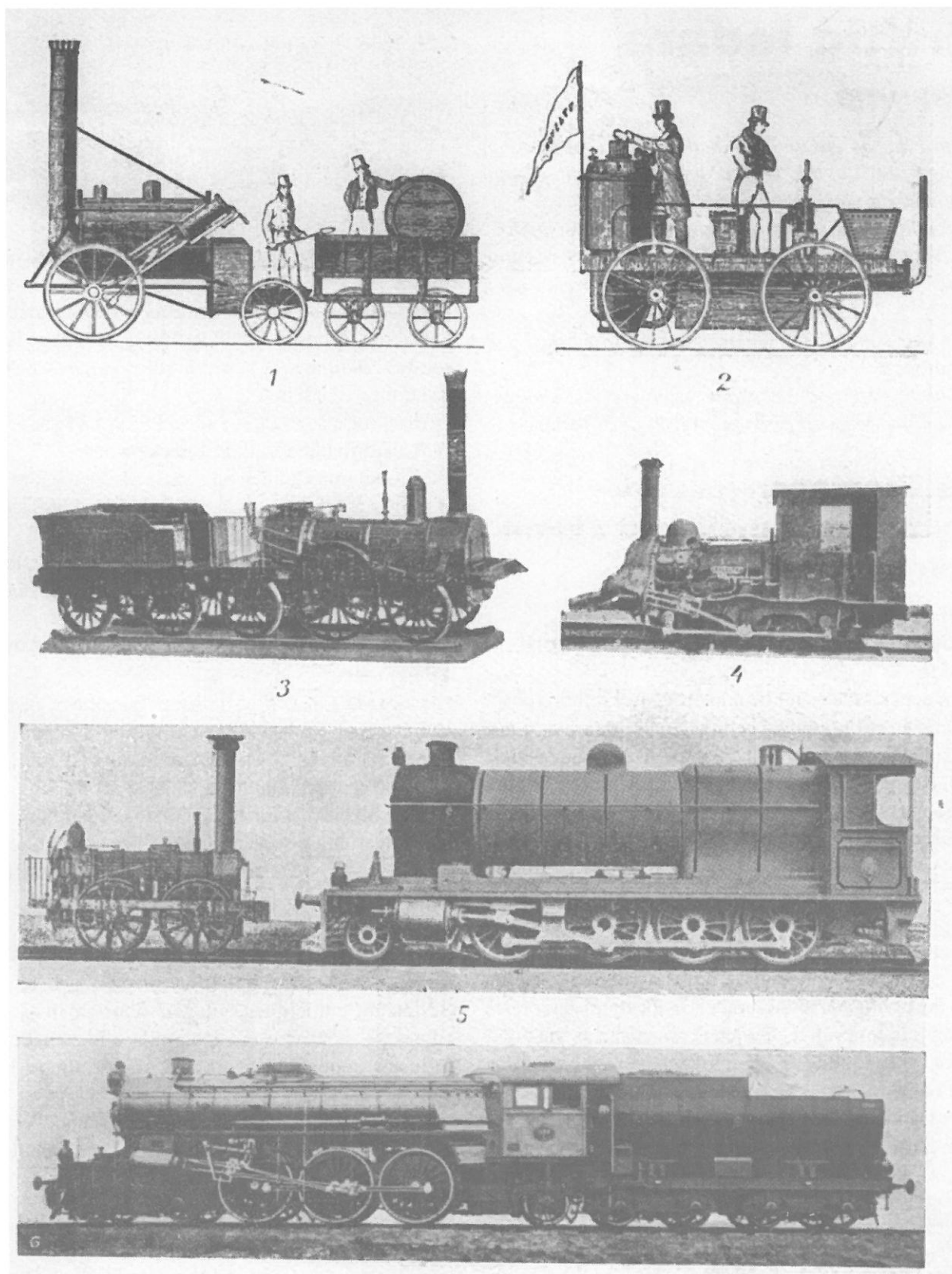
VEBAB
Västerås · Enköpingsbyggarna

BYGGNADSFIRMA
LANCE & CO

-INGÅR I SAMBO BYGG AB-

0171-261 80 • 021-14 20 58 • 0171-304 80

Lokomotiv

1. Stephensons "Rocket" år 1829 (2 mil i timmen). 2. John Ericssons "Novelty" år 1829 (3 1/2 mil i timmen). 3. "Der Adler", det första tyska lokomotivet år 1835. 4. "Fryckstad" det andra i Sverige byggda lokomotivet år 1855. 5. Jämförelse mellan 1830 och 1903. 6. Statens Järnvägars F-lok, 1914 års typ.

John Johnson – allsidig och driftig ledare

Resumé

John Johnson (1856-1938) hade ett brett register och många järn i elden. Under sina år i Enköping hann han med att vara krögare och hotellvärd, verkställande direktör, politiker och fastighetsägare.

Tillsammans med sin hustru Elin innehade han Stadshotellens restaurang- och hotellrörelse åren 1888-1907. I många år hade han ett mycket nära och gott samarbete samt gemensam fritid med J.P. Johansson.

John Johnson hade en ledande ställning i Aktiebolaget Enköpings Maskinfabrik redan från dess början.

John Johnson.

Beläggningen på verkstaden var emellertid ojämn och lönsamheten låg.

Fortsättning från föregående nr.

Utdrag ur styrelsemötesprotokoll i april 1912

Som det är alldeles nödvändigt för Maskinfabriken att erhålla större tomtplats och då genom den nya tomtplanen lämplig tomt finnes att köpa af staden hade styrelsen genom Dir.J. Johnson erbjudit staden 1 kr per kv meter. Detta erbjudande har nu efter tillstyrkande af Dretselkammaren genom särskildt stadsfullmäktige beslut blifvet antaget. Och beslöt därför styrelsen inköpa nämnda tomt, cirka 4 500 kv meter, och att snarast träda i förbindelse med stadens myndigheter för erhållande af åtkomsthändingar.

För bättre utnyttjande af de nu varande byggnaderna och det utvidgade tomtområdet beslöt styrelsen föreslå bolagsstämman att under detta år få utföra en del reparationer, utvidgningar och nybyggnader till en summa af 25 å 30 000 kr.

Dessa medel föreslår styrelsen att anskaffa dels genom lån och dels från årets vinst.

Utdrag ur protokoll från ord. bolagsstämma 1912

Bland andra närvarande: Hjorth B.A. Dir. Stockholm, 536 aktier. Johnson John Enköping, 15 aktier. Johansson J.P. Enköping, 13 aktier. Franke Aug. Jernhandlare, Enköping, 71 aktier.

Till styrelse återvaldes Herrar Dir. John Johnson, Dir B. A. Hjorth och Dir. J. P. Johansson.

Beslöt stämman godkänna styrelsens förslag om inköp af tomtmark af Enköpings stad på cirka 4 500 kv m på sätt styrelsen föreslår.

Beslöt stämman godkänna styrelsens förslag om reparation och nybyggnader till högst Kr 30 000,-.

Utdrag ur styrelsemötesprotokoll i nov. 1912

För utökande af verkstadens leveransförmåga beslöt styrelsen att genast inköpa följande nya arbetsmaskiner, nämligen: 1 st 8" Amerikansk svarf för Kr 2 067,80. 1 st 8" Munktells snabbsvarf för Kr 2 665,-. 1 st Revolversvarf för Kr 2 837,25. Sedan flera anbud inforrats befanns ofvanstående priser vara de billigaste samt lemnade af firman AB B.A. Hjorth & Co, Stockholm och beslöts att antaga detta anbud.

Utdrag ur styrelsemötesprotokoll i mars 1913

Beslöts att tantiem till bolagets tjenstemän skall beräknas på nettovinsten sedan alla omkostnader, alla förluster under året samt alla afskrifningar blifvit gjorda.

Beslöts att aflöningen till kontorspersonal, verkmästare och förmän skall utbetalas den 15:de och den

NYA GLAS
mästeriet ab

Växeltel. 24 000

Juortel. 24 000

Torggatan 15 Enköping
(intill Coop Forum/Systembolaget)

BILGLAS
Auktoriserad Bilglasmästare

BYGGNADSGLAS

Markiser – Persienner – Inglasning av uterum
Fönster – Dörrar – Flaggstänger – Växthus
Inramningar – Konst

sista i varje månad, och att några förskott ej får lemnas utan särskild attestering af Ingeniör Löwing eller Dir. Johnson.

Beslöts att Ingeniör Löwings aflöning från 1 jan. 1913 skall utgå med Kr. 5 000,- per år jemte 6 % tantiem på nettovinsten.

Beslöts uppdraga åt Dir. Johnson att gå i författning om den af staden inköpta verkstadstomtens frigörande från äldre byggnader till den 1 okt. 1913, så att det då blir möjligt för oss att under kommande höst och vinter göra de utfyllnader på tomten som kunna anses behöfliga för att möjliggöra en eventuell nybyggnads påbörjande på våren 1914.

Beslöts att med ytterligare utvidgning af gjuteri-byggnaden och för övrigt med all annan nybyggnad får anstå ytterligare ett år, och att under detta år i-stället företaga en konsolidering i maskinverkstaden med ordnandet af ett vinstgifvande ackordsystem, anskaffandet af fixturer och verktyger för rationell tillverkning af de specialtillverkningar som finnes, äfvensom eventuell nyanskaffning af en eller annan arbetsmaskin.

Detta framskjutande af gjuteritillbyggandet motive-ras äfven dermed att elektrisk energi möjligen under kommande år blir tillgänglig. I fråga om gjutgods-rensningen beslöts att låta Ingeniör Löwing uppgöra förslag till en billig och provisorisk rensbod, så att rensningen kommer ut från nuvarande gjuteriet som att platsen den nu använder istället finge användas för gjutgodsformning.

Utdrag ur protokoll från ordinarie bolags-stämman i Maj 1913

Bland de närvarande märktes: Hjorth, B. A. Dir., Stockholm, 542 aktier. Johnson John Direktör, Enköping 15 aktier. Johansson J. P. Dir., Enköping, 13 aktier. Andal, H. Dir., Stockholm.

Beslöt stämman på förslag af Dir. B. A. Hjorth att öka styrelsemedlemmarnas antal till fyra stycken och bestämdes följande arvoden: Till styrelsen Kr. 1 600 att delas lika på de fyra medlemmarna, Kr 100,- till hvar och en af revisorerna. Till verkställande direk-tören anslogs kr 1 000,-.

För tiden intill nästa bolagsstämma företogs följande val: Till styrelse återvaldes de afgående, Herrar B. A. Hjorth, John Johnson och J. P. Johansson, vahrjämte som ny medlem invaldes E. Löwing. Till verkställande direktör återvaldes Dir. John Johnson. Alla val skedde enhälligt och med acklamation.

Utdrag ur styrelsemötesprotokoll i Maj 1913

Beslöts att annullera det gamla gjutgodsleveranskon-traktet med Enköpings Mek. Werkstad, och bestämdes de nya priserna att från dato tillsvidare utgå med: 18

öre per kilo för fjederhammare-stativ och stabbar. 22 öre per kilo för allt gods tyngre än 3 kg per styck. 25 öre per kilo för allt gods under 3 kilo per styck. Fläktsidor af standardtyp till och med No 4 skola betalas per styck och utgår priset med 22 öre per kilo på jernmodellernas nuvarande vikt.

Uppdrogs åt Ingeniör E. Löwing att uppgöra ett förslag till Metallgjuteri för 3 till 7 tons årstillverkning.

Beslöts att slopa tillverkningen af ångmaskiner på 55 Hkr. och på 6 Hkr, men bibehålla tillverkningen af 8 Hkr. ångmaskiner med pannor samt nu upplägga 3 af hvarje.

Beslöts att siffergranskaren skall under hela året följa med och granska räkenskaperna och två gånger i måna-den på ej förut aviserad tid kontrollräkna kassan.

Till ordförande i styrelsen återvaldes Dir. B.A. Hjorth, och till vice ordförande Dir. John Johnson.

Bestämdes att styrelsens arvode, Kr 1 600,-, skulle lika fördelas med Kr. 400 till hvarje ledamot.

Protokoll hållet vid styrelsesammanträde den 19 Feb. 1914

Enär pengar till likviderandet af en tackjärnspost till Herrar A. Johnson & Co, Stockholm, för närvarande saknas, beslöt styrelsen att för bolagets räkning utställa och i Mälarbanken belåna en växel på Kr 12 000,- (Tolv tusen), hvarå styrelsen skulle teckna sina namn med lika ansvar. Växeln ställes på tre månader.

Utdrag ur protokoll från styrelsesamman-träde den 22 April 1914

Då Ingeniör Löwing varit sjuk sedan midten af sistlidne December månad, sammanlagt cirka 6 veckor och sedan dess ej kunnat tjänstgöra mer än högst några få timmar dagligen, så ansåg styrelsen att fabriksdriften ej längre kunde anförtrös åt hans ledning utan måste genast ny person tillsättas i hans ställe.

Beslöts att Ingeniör Löwing skulle erhålla full lön till och med innevarande April månads utgång men skall Ingeniör Löwing betala den kostnad fabriken förorsakats genom anställande af vikarie under hans sjukdom.

Då förslag uppkommit att sammanslå Maskinfabriken med Enköpings Mekaniska Werkstad genom bildande av nytt bolag så beslöts, att under tiden till dess det nya bolaget konstituerats, Dir. J.P. Johansson skulle övertaga ledningen efter Ingeniör Löwing.

Beslöt styrelsen vidare att föreslå den blifvande bo-lagsstämman att den enligt räkenskaperna uppkomna förlusten för år 1913 kronor 3 729,25 överföres till 1914 års vinst- och förlustkonto.

Utdrag ur protokoll från styrelsesamman-träde den 12 Maj 1914

Beslöts att från A. Johnson & Co, Stockholm, inköpa 250 ton Westfalisk gjuterikoks, att levereras 100 ton

snarast och 150 ton i augusti månad till ett pris af högst kr. 24:50 per 1 000 kg.

Beslöts att från A. Johnson & Co, Stockholm, inköpa 200 ton gjuttackjärn märke "Cleveland No 1" och 200 ton märke Cleveland No 3" till ett högsta pris af respektive kronor 56:90 och kronor 54:60 per 1 000 kg.

Beslöts utrödja gamla ångmaskinsrummet och där- efter aptera detsamma till smedja. Ångmaskinen och pannan skola iordningställas i och för försäljning.

Beslöts snarast iordningställa de i lager befintliga ringvältarna i och för försäljning.

Beslöts att med den motivering och på de villkor, som angifvas i en denna dag af styrelsen till aktieägarna ställd skrivelse, föreslå bolagets försäljning och likvidation.

Protokoll håller vid ord. bolagsstämma den 19 Maj 1914

Bland andra närvarande: Dir. B. A. Hjorth, 885 aktier. J. P. Johansson, 13 aktier. Dir. John Johnson, 15 aktier. Disp. Algot Duhs, 1 aktie. Kamrer Alfr. Walin för egen räkning 5 aktier och enligt fullmakt för Enköpings Stad 70 st. tillsammans 75 st.

Sedan antecknadt blivit, att kallelse till stämman varit intagen i enhvar af Post- & Inrikes Tidningar, Enköpings Posten och Enköpings Tidning 3 gånger den 29 april, den 1 och 4 maj 1914, förklarades stämman vara lagligen utlyst.

Upplästes skrivelse från styrelsen till aktieägarna, innehållande förslag till bolagets försäljning och likvidation och beslöts försäljning på i denna skrivelse angivna villkor.

Beslöts att bolaget skulle träda i likvidation, hvilket beslut dock för att vara giltigt skulle bekräftas af extra stämma i laga ordning.

Till styrelseledamöter valdes Dir. B. A. Hjorth, J. P. Johansson och Disp. Algot Duhs.

Till styrelsesuppleanter: Dir. Hugo Duhs och Dir. John Johnson.

Till verkställande direktör utsågs Dir. J.P. Johansson.

Skulle till protokollet antecknas att samtliga här ofvan omnämnda beslut och val skett enhälligt, ävensom att styrelsen ej deltagit i beslutet om ansvarsfrihet eller i val af revisorer.

Hans E Söder

Fortsättning i nästa nummer.

Källa: Protokollsbok för AB Enköpings Maskinfabrik.

YIT

YIT Color AB

DIN LOKALA RÖRDOKTOR

NYINSTALLATIONER

SERVICE

FJÄRRVÄRME

Tel. växel 0171-858 50. Fax 0171-858 55
Polgatan 7, 745 63 Enköping

Mobiltelefon:
Bosse 070-696 89 89
Kenth 070-200 60 90

Maskin & Verktyg

**- inköpskällan
för fackmannen -**

Bolandsgatan 12, UPPSALA, Tel. 018-14 94 90

BERGO TOOLS AB

**Knivar för den
professionella användaren**

BERGO TOOLS bär en mer än 100-årig tradition vidare genom att fortsätta tillverka och marknadsföra de välkända och uppskattade Bahcoknivar. Målsättningen är att genom hög leveransservicegrad samt lyhörddhet för marknadens förändringar och behov, ge den bästa servicen. Knivarna med det välkända hajmärket, står för tradition och nytänkande. Kvaliteten har alltid varit ledstjärnan, inte bara på produkterna, utan även på servicen.

BERGO TOOLS AB, Box 169, 745 23 Enköping. Besöksadress: Linbanegatan 10

☎ 0171-34460. Fax 0171-34470. Mobil 070-5239512

E-mail: info@bergotools.se Sajt: <http://www.bergotools.se>

Elvbygg ab

0171-38883

NYBYGGNAD RENOVERING

DIAMANTBORRNING OM- och TILLBYGGNAD

Butiken med det "lilla extra"
Fjärdhundragatan 44 · Tel 300 51

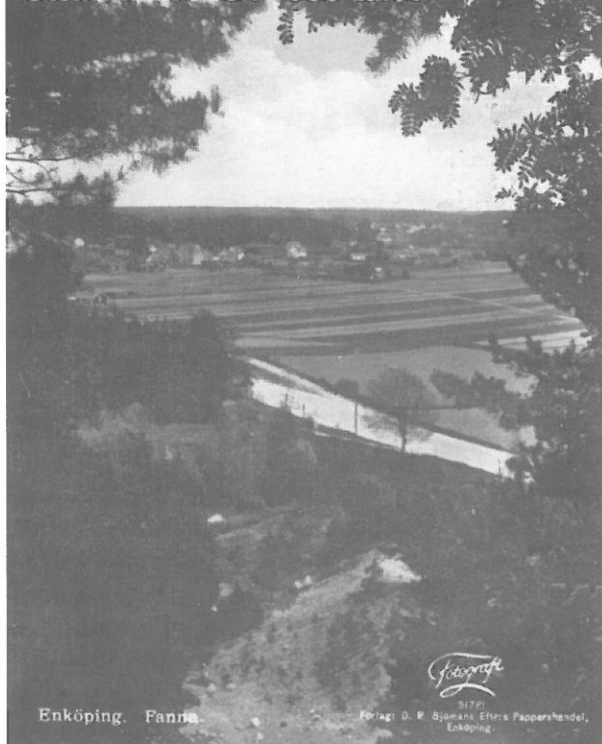
T-SHIRTS JACKOR KEPSAR

med klubbtryck
BEGÅR KATALOG

FrontLine Reklam AB

• LEDER UTVECKLINGEN - FÖR PR-ARTIKLAR •
TEL 019-33 11 80
BOX 1150, 701 11 ÖREBRO

Utsikt från åsen 1930-talet

Enköping, Färna

©1971
Förtryck: O. M. Björns, Enköpings Pappershandel, Enköping

ENKÖPINGS BILDEMONTERING

Auktoriserad BILSKROT

Löser in och hämtar
SKROTBILAR

Säljer

BEG BILDELAR BEG DÄCK

Öppettider: Måndag-fredag 8.00 - 17.00

Lördag 9.00 - 13.00

Magasinsgatan 16, Enköping

Tel 0171-20666

SKALL NI SÄLJA ERT
HUS/FRITIDSHUS/LÄGENHET
i
ENKÖPING eller STOCKHOLM

Vänd Er med förtroende till
JOHNNY HARRELIND

Reg. fastighetsmäklare

HARRELINDS
FASTIGHETSBYRÅ AB

ENKÖPING
Forellvägen 13
745 92 Enköping
0171-44 96 32

STOCKHOLM
Wenströmsvägen 6
115 43 Stockholm
08-664 07 50

www.harrelinds.se

Det började i Afrika långt innan Stanley fann Livingstone!

Homo Habilis
Den händiga
människan

För två miljoner år sedan levde den första människan – Homo Habilis – den händiga människan. Fynd visar att Homo Habilis tillverkade och använde redskap för att skörda, jaga och bygga skydd.

Förmågan att gripa/hålla är grunden för allt avancerat handarbete. Fingrar-nas rörlighet gör att tummen och fingertopparna kan sättas emot varandra. Homo Habilis var den första människan som kunde detta – och är alltså alla händiga människors verkliga anfader!

Idag använder vi Bahco-verktyg som skulle få Homo Habilis att häpna. Verktøy som underlättar arbetet för alla slags hantverkare och andra händiga människor över hela världen.

Händiga människor och ergonomiska Bahcoverktyg är en oslagbar kombination för att bygga en bättre värld!

Men det behövs reklam också!

RC
REKLAMCENTER
INDUSTRINS REKLAMBYRÅ

Västerås 021-171750 Stockholm 08-634 0476

Ur Besanders minnesanteckningar

AB BAHCO, Enköping

Tillverkningar

Arméleveranser, kärror

Under depressionen efter första världskriget söktes alla möjligheter att hitta tillverkningsobjekt, och man inriktade sig bl. a på att söka erhålla armébeställningar.

8 nov. 1922

Offererade bolaget Kungl. Arméförvaltningen kokvagnar för 309.800kr som emellertid inte ledde till order. Protokollet över upphandlingen visade emellertid, att vårt pris varit lägst, men man hade förkastat anbudet och erbjudit den firma, som tidigare utfört dylika kärror, att utföra beställningen till vårt pris, med motivering att man hade större tilltro till att förutvarande leverantören kunde leverera ett fullgott arbete med hänsyn till dennes erfarenheter av tillverkningen.

Förhållandet hade varit, att konkurrenten brukat vara den enda, som Arméförvaltningen tillfrågade, och att man betalat ett pris på omkring 1.500,- per kärra, medan vårt pris, med 90% tillägg på arbetskostanden, var ca 500,- pr st.

Saken släpptes ju inte med detta, utan ärendet föranledde en hel del korrespondens, vari bl. a framhölls, att det väl ur arméns synpunkt vore bättre, att mer än en tillverkare hade erfarenhet, varigenom behovet under krigsfall kunde bättre tillgodoses, och begärdes, att Bahco skulle erhålla ersättning med, jag vill minnas 5.000,- eller 7.000,-, för att ha räknat på arbetet, som därigenom givit staten ett så gynnsamt inköpspris, men detta medgavs icke. Till slut skedde anmälan till MO, se styrelsens protokoll 15 apr. 1924 ... "Denne kunde emellertid ej finna, att departementet handlat i strid med upphandlingsförordningen, ehuru väl han muntligt medgav, att fallet verkade mycket misstänkt". Man

blev försiktigare i fortsättningen, så något liknande fall inträffade inte därefter.

Vi offererade kärror flera gånger, och 5 maj 1925 är protokollfört en beställning på 400st kulsprutekärror och 15st verktygskärror till ett sammanlagt pris av 199.500 kr.

Vi tillverkade även ammunitionskärror, men något finns härom ej antecknat i protokoll. Däremot finns 10 maj 1940, att beställning erhållits på 700st trosskärror m/ 37, för vilka verktyg tillverkades för 2.345kr.

Vår konkurrent som tidigare varit van att få mycket bra betalt för sina leveranser till armén, blev i en hast mycket moderat i sina offerter. Det kunde hända, att offertskillnaden kunde vara 1kr-2kr pr kärra. Det hände också, att konkurrenten "bet sig i tummen", som man säger. Vid ett tillfälle offererades ett mindre parti kärror för specialändamål, och som dessa syntes vara rätt besvärliga, stannade vårt anbud på omkring 160.000kr. Protokollet visade sedan, att konkurrenten offerat för omkring 90.000,-.

I avsnittet "Mellankrigsperioden" är antecknat något om detta och om hur kontrollen av tillverkningen ibland kunde gå till.

Ger ett nymålat kök bättre betalt?

Hör av dig till oss så får du svaret!

SKANDIA MÄKLARNA

ENKÖPING

Tel 0171-308 00, Fax 0171-308 65

www.skandiamaklarna.se

ELBYRÅN

Thorsell & Son

TELEFON 301 78, 323 94

• Installationer
• Reparationer

• Armaturer
• Kostnadskalkyler

VI SÄLJER Cylinda PHILIPS

Kungsgatan 16-18, 745 31 Enköping

Bättre sikt
med

Syn Optik

Din **GÖGÖN** kontakt

AFFÄRSHUSET PAUS

Tel. 0171-277 27

- VÄLKOMNA -

BYGGMATERIAL AB
Tönab

Ågatan 5

745 35 ENKÖPING

POWERTOOLS®

Powertools Sweden AB

Vi håller till i Bahco Tools lokaler. Historiskt härstammar vi från 1960-talet (Bahco Kraftverktyg). Sedan 1998 ingår också Hydraulverktyg AB.

Powertools Sweden AB bildades 1991 genom övertagande av Bahcos gamla tryckluftverksamhet från Nike. Hydraulverktyg startade 1989 av personal från Bahcos konstruktionssida. Båda parter har alltså gemensam bakgrund och den kraftsamling som skett är naturlig och marknadsmässigt riktig.

2001 köptes vi upp av AliaTool i Ljungkile och vi marknadsför nu även deras gängutrustning, de s k SL-armarna

Antalet anställda i Enköping 24 personer. Omsättningen beräknas 2002 till 40 miljoner.

Powertools Sweden AB

Box 928, 745 25 Enköping Tel 0171 - 229 60

Uppfinn skiftnyckeln*
- ring därefter till oss
på Groth & Co.

Då har du gjort exakt vad J. P. Johansson gjorde och kan vara säker på att alla andra åtgärder sker i rätt ordning. Allt från din idé fram till patentskydd och ett världsomspännande varumärke.

* Skiftnyckeln blev med vår hjälp etablerad över hela världen.
Du är välkommen med en annan idé eller produkt.

PATENT, MÖNSTER, VARUMÄRKEN OCH BOLAGSÄRENDEN I ALLA LÄNDER

GROTH & CO¹⁸⁶⁹

KOMPETENS GENOM SEKLER

BOX 6107, S-102 32 STOCKHOLM · VÄSTMANNAGATAN 43
TEL 08-729 91 00 · FAX 08-31 67 67 · EMAIL: info@groth.se

Arrangör av
Varumärkesdagen
och Patentdagen

Ur Besanders minnesanteckningar AB BAHCO, Enköping

Tillverkningar

Krutmärsk för AB Bofors Nobelkrut

Ingenjör Ernst Jacobsson hade en sällsynt god kontakt med människor, inte minst med ingenjörerna vid Bofors och fick ett erbjudande om att tillverka ett litet parti om 300st zinktunnor med band av bok till ett pris av 70kr pr st. Ordern togs, tillverkades och kärnen blevo bra, och så kom ett erbjudande om ett mycket stort parti likadana, men till ungefär halva priset, vilket ju verkade avskräckande omedelbart, men som efter kalkyl nog visade sig hålla, och ordern erhöles.

Själva kärnen voro av zink och med lödda skarvar. De tillverkades vid gjuteriverkstaden, medan bokbanden tillverkades vid snickeriverkstaden i Fanna. Det hela gick mycket bra ihop, och bokslutet för gjuteriverkstaden 1927 förbättrades med något på 300.000 kronor.

Detta var början och följdes av flera krutmärsk av zink med bokband eller av zink med hel ytterklädsel av bok etc. 24 okt. 1931 är noterat, att patent nr 79343 erhöles å anordning vid lock till kruttunnor, uppfinnare H. Brynge.

7 okt. 1937 är noterat en beställning för Grekland å ritertunnor (kruttunnor av zink med träband) för 16.000 kronor, men eljest är denna tillverkning anmärkningsvärt borta ur styrelsens protokoll, vilket gör, att man nu efteråt inte kan lämna de fakta om storleksordningen av denna tillverkning, som den hade.

Trotylkaggar

För trotyl skulle man även ha ett kärn, men enklare och billigare än de andra, och man fann i Enköping på en metod att genom att göra en specialmaskin för rullning av plywood kunna göra det ytterst konkurrenskraftigt. I ca 10-15 år fortsatte denna tillverkning med parti

efter parti på 10.000-20.000 varje gång. Enda post som förekommer i protokoll är 30 apr. 1940 beställning för 55.000 kronor.

Att en dylik tillverkning kunde uppehållas av en stor mekanisk verkstad, år efter år, vittnar om den höga rationalisering, som metoden innebar, men att detta skulle kunna fortgå var ju inte att räkna med. Firma Luterma, Malmö, började med liknande metod och med billiga lokaler och dito arbetskraft och tillverkade kärn av olika storlek och för olika ändamål, konkurrerade också på trotylkaggar. Även en möbeltillverkare, Clason, Fjugesta, började på samma sak. Clason besökte oss en gång och framhöll, att vi, sedan han kommit med, inte skulle ha en chans, och att det vore klokt av oss att till honom sälja allt vi hade i material, maskiner etc. Någon försäljning till Clason blev det inte.

Innan denna hårda konkurrens satte in hade vi i Enköping måst arbeta i skift för att få fram tillräckligt, och önskemålet blev därför att få fram ytterligare en maskin, som också tillverkades, men som aldrig kom till användning, tyvärr.

Under tiden hade en del beställningar gått till dessa konkurrenter, och en prispress satte i gång, som till slut gjorde det inte lönsamt att fortsätta, och tillverkningen upphörde, mycket till följd av att ändrade förhållanden gjort det mera lönsamt att ägna sig åt andra tillverkningar.

Under de brydsamma förhållandena, ekonomiskt och ifråga om sysselsättning, som rådde under mellankrigsperioden, var det ytterst värdefullt, att dessa uppslag till tillverkning väcktes.

Panasonic®

Luftkonditionering

Värmepumpar

Kinnan AB

Tel. 0171-79075

Med Saab Opel och GM-US bilar har vi marknadens bredaste modellprogram

Vi hjälper Dig med ditt bilköp och biläga

* **Trygghetsköp**, Det nya sättet att finansiera ditt bilköp på.

* **MasterLease**, Totalupplägget för företag.

* **Saab/Opel Försäkring**, Förmånlig försäkring.

Välkommen till oss för ett Tryggt biläga.

Bilforum

Saab
Opel
GM-US

Enköping: Gesällgatan 5, tel 0171-38120
Kungsängen: tel 08-581734 15, Märsta: tel 08-591285 30

**Ur Besonders minnesanteckningar
AB BAHCO, Enköping**

Tillverkningar vid Enköpings Maskinfabrik- Gjuteriverkstaden- Fläktverkstäderna

Lego- eller specialarbeten av olika slag, som verkstaden åtagit sig.

Enköpings Posten har en återblick, som de kalla "För 60 år sedan", och den 25 april 1959 återgavs en notis med följande lydelse, som alltså gällde den 25 april 1899:

"En god beställning har Enköpings Maskinfabrik i dagarna fått näml. å järnkonstruktionen till Svenska vinfabriksaktiebolagets nya fabriksbyggnad i Stockholm. Fabriken har härför betingat sig 9.300 kr."

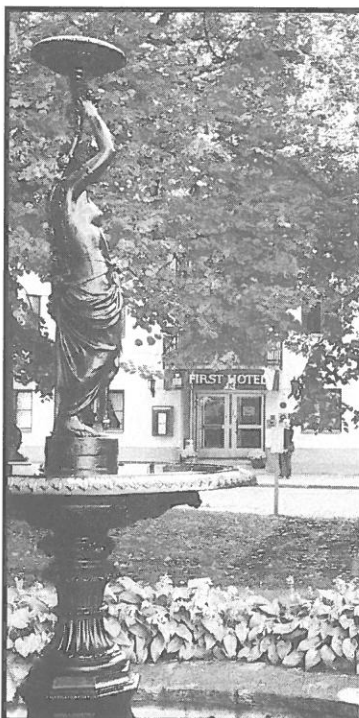
Detta var bara ett av sådana arbeten, som maskinfabriken på den tiden utförde. Man tillverkade och monterade järnkonstruktionerna till en hel del bryggerier i Stockholm såsom München, Hamburger m fl. Sannolikt förekom en hel del dylika arbeten för andra byggnader i Stockholm, varom emellertid inga uppgifter numera finnas.

Men även på senare tid förekom arbeten av ganska skiftande slag, särskilt när förhållandena varit sådana, att det gällde, att över huvud taget hitta på någon möjlighet till sysselsättning. Så var fallet när den 5 okt 1932 kontrakterades att tillverka och montera hangarportar vid hangarer för sjöflygplan vid Hägernäs Flygflottilj.

Det gällde jättestora portar, som gingo på hjul, ofantligt tunga, och de beredde mycket stora besvärligheter, inte minst därför att det var ett arbete, som låg rätt långt utanför det normala, och erfarenheterna voro kanske otillräckliga. Verkm. Helge Danielsson fick lov att själv leda arbetet, som skedde vintertid och ofta under hård och kall blåst utifrån sjön. Ekonomiskt lönande blev det arbetet inte.

Andra lego- eller tillfälliga arbeten förekom givetvis även av andra slag, varav de flesta fallit ur minnet. Ett arbete av stor omfattning var maskinbearbetning av mjölkmaskinpumpar för AB Separators räkning. Arbetet uppkom i slutet av 1940-talet. I protokoll av den 24 okt 1950 §58 noteras, att AB Separator beställt bearbetning av ytterligare 1.500 st vacuum-pumpar för 100.500 kronor. Totalt gällde det åtskilliga tusental, och arbetet blev utfört till Separators stora belåtenhet, samt utnyttjade den överkapacitet i maskinverkstaden, som fabriken hade då.

För AB Bofors räkning har även förekommit en hel del lego- maskinbearbetning, t ex av kanonlavetter.

Restaurang Johanna erbjuder

Dagens Lunch inkl stor salladsbuffé, dryck, kaffe & kaka 65 kr

Öppettider: Måndag – fredag 11.00-13.30

Vi öppnar även upp restaurangen kvällstid för större sällskap, privata fester, bröllop & begravnings.

Köket kan även ordna med catering om du hellre vill ha din fest hemma.

Pub Corner Inn

Här serveras mat och dryck i en rökfri och trevlig miljö.

Unikt är de 30-talet ölsorter från världens många länder. Här kan du även kasta dart och umgås med dina vänner. Några kvällar i månaden har vi trubadurer som underhåller och förhöjer stämningen!

Öppettider:

Måndag & tisdag 18.00-23.00

Onsdag – lördag 18.00-01.00

First Hotel Park Astoria,
Kyrkogatan 7, 745 31 Enköping,
Tel 0171-478080 Fax 0171-38780

www.firsthotells.se/park

FIRST HOTELL

www.johanna-corner.se

EP 1 maj 1905

Pojkar och skjutvapen

I lördags begaf sig 17-årige ynglingen Herman Andersson i Fanna ned till Skvalbäcken, som mynnar ut i ån, i det temligen egendomliga syftet att skjuta gäddor i bäcken och åtföljdes därför af några gossar, bland den omkring 8-årige Fritz Schyberg. Då Herman spände hanen på sin bössa och skulle lägga an, brann emellertid skottet af än beräknadt var och träffade af våda med icke mindre är 32 hagel Fritz högra fot, som blef förfärligt tilltygad.

Läkarehjälp anlätades genast och gossen vårdas i hemmet, men det är ännu ovisst, huruvida han för framtiden kan komma att erhålla men af skadan eller ej.

Det skedda manar emellertid till mera försigtighet vid handhafvande af skjutvapen än hvad som plägar vara fallet och gossar borde aldrig tillåtas att begagna sådana farliga saker.

Ny medlemmar i Sällskapet år 2005/06

Marianne Ånäs	Bo Axelsson
Rolf Lindblom	Åke Holmkvist
Arne Blom	Lars Jonsson
Joakim Pettersson	Kajsa Höij
Gerd Moberg & Ingrid Thörngren	Miguel Olivero
Don Greesin	Ingvar Johansson
Ingrid Karlsson	Hans Keller
Sivert Andersson	Erik Björkhager
Ritva Axelsson	Stefan Sjölin
Raimo Heino	Kjell Frisk
Roland Hjälms	Taisto Huotari
Bengt Karlsson	Jan Malmen
Östen Lundberg	Jan Åkerlind
Åke Olsson	Christer Johansson
Hans Söder	Arturo Fischer-Nunez
Tomi Nylund	Mikael Pettersson
Leif Erkenfalk	Torbjörn Litsfeldt
John Bergström	Rolf Svensson
Bror Eriksson	Lars Brottman
Marianne Waldenström	Leif Ljungman
Jan Bodin	Bo Ryman
	Anders Eriksson

Händelse som jag minns 1945

Tågklarare Stig "Nalle" Nahlbom

En skrivelse kom från Göta Pansar Livgarde om att få en cykel- och gångtunnel under bangården från Myran till bostäderna. Stins Lagerlund kom ut från expeditionen och läste upp skrivelsen. Stins Lagerlund kommentar, "har ni hört, fan *bassarna* orkar inte längre cykla upp för Hejarbacken", det blev avslag.

Jag vill minnas det skulle ha kostat 10.000:-- .

ERS

Finns i Bahcohuset i Enköping

*Svarvar Fräser Borrar
Filar Slipar Svetsar*

Bengt och Georg

Tel. 0171-341 46 Fax. 0171-278 99

Dialect

DIALECT HÖGSTENA

Säljer och monterar mobiltelefoner & tillbehör

Mästergatan 6, 745 37 Enköping
Tel 0171 - 271 19 Fax 0171 - 202 95

ENKÖPINGS
SVETS & MONTAGE

ESM

ENNAVERKEN AB

Kaptensgatan 19, 745 35 Enköping
Tel 0171-378 00, Tel 0171-399 60
Fax 0171-370 45

Ur Besanders minnesanteckningar

AB BAHCO, Enköping

Tillverkningar vid Verktygsverkstäderna

Arméleveranser, granater etc.

Frånsett leveranser av armébehovet av verktyg ur standardproduktionen skedde före första världskriget inga egentliga tillverkningar för armébehov, undantagandes ledade kedjesågar, som sågbladsfabriken och senare separatoravdelningen utförde, samt tillverkning av sporrar och betsel av viss, men ej egentligt större omfattning.

Under depressionen efter kriget söktes alla möjligheter att hitta tillverkningsobjekt och däribland arméns behov. I styrelsens protokoll 9 aug 1921, § 3, omnämnes att beställning erhållits å 2.000st 7cm spränggranater m/14 till pris 12,80 pr st. + verktyg för 6.250kr.

11 juli 1924 erhöles beställning på 50.000st. detonator kapslar m/22, 1,70 pr st. Därefter är intet noterat i styrelseprotokollen förrän år 1938, men flera beställningar dessförinnan torde ha erhållits.

12 okt 1938, § 101, är noterat, att beställning erhållits på granater och detonatorkapslar för 136.000kr.

28 feb. 1940 beslutades inköpa en hel del begagnade maskiner, huvudsakligen svarvar. för tillverkning av spränggrantaer och vinggrantaer.

30 april 1940 hade beställningar erhållits å:

37m/m granter	20.000kr
7cm - " -	70.000kr
8cm vinggranter	260.000kr

Några andra beställningar på granater äro inte noterade i protokoll, men under kriget tillverkades en hel del partier dylika. Det är noterat, att 1934/1941 tillverkades verktyg för tillverkningen för 9.993kr.

28 sept. 1940 noterades beställning å hejade detaljer till automatgevär för 60.000,-

31 mars 1942 noterades beställning å hejade detaljer till automatgevär för 40.000,-

Under kriget tillverkades även, huvudsakligen vid smedjan, en beställning på krigsbromaterial.

Under kriget utfördes för statens räkning en hel del arbeten av olika slag, såsom detonatorkapslar, 7cm vinggranater, krigsbromateriel m m. I övrigt skedde inga egentliga förändringar i tillverkningsprogrammen, utan man inriktade sig på att bibehålla och utveckla fredstillverkningarna, verktyg vid verktygsverkstäderna och fläktar och därmed sammanhängande vid fläktverkstäderna. Ett undantag vid fläktverkstäderna, som föranleddes av kriget, var utrustning för tegelbruk, bortsättningsvagnar etc. , vilket nog inte borde ha skett och som sedan slopades med relativt dyrbar nedskrotning av detaljer som följd; ett annat var luftreningsaggregat för skyddsrum. Detta slog stopp 1945 men blev aktuellt igen vid Korea-krisen 1950 och slopades definitivt först 1959.

Utsikt från Hamnsilos. 1910-talet.

Brev från läsekretsen

En pensionärs vardag

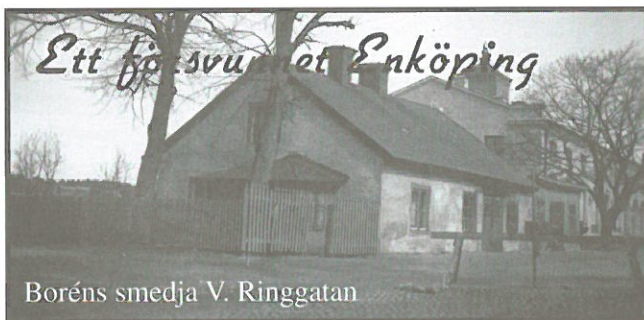
Rubriken kanske inte är så lyckad för ibland är det svårt att skilja söndag och vardag.

Har firat mitt 20-års jubileum som tacksam pensionär och hoppas få hänga med ännu ett tag. Föresättningarna krymper ganska fort, tiderna förändras och vägarna blir längre, tiden kortare. Förstår inte varför vägen till Konsum exempelvis måste förlängas och trappstegen bli högre. Jag har inte bett om längre vägar och högre trappsteg. Men det hör väl till tidens utveckling. Alla människor pratar så tyst nuförtiden så man får fråga om mycket oftare. Tror inte det är något fel på mej i den vägen???

När man möter en bekant någonstans så kommer frågan: "Hej! Hur mår du nu för tiden" För det mesta kan man svara: "Tack bra" Bekanten har i regel många krämpor att tala om så man blir ganska frisk av dialogen. Någon gång kommer vi in på vad man sysslar med och nu tänkte jag avslöja vad en pensionär kan fördriva tiden med. Det finns massor att göra men som tar mycket längre tid mot tidigare. Året består, som förut, av sommar- och vinterhalvår med vår och höst emellan. Det har inte ändrats under min levnad, men lika väl hinner man inte med allt som är tänkt ska göras. Ibland har tankarna varit att anställa en hjälpreda men då har den ekonomiska aspekten kommit och stjälpit hela tankeställningen. Ja, ni vet arbetsgivaravgifter m.m. Det är bara att rätta in sej i ledet och jobbat på själv.

När våren kommer blir det bråda tider för vi har byggt upp en kolonistuga med en tomt som måste snyggas till för varje gång. Tidigt på senvintern kommer frökataloger som ska studeras och diskuteras. Vackra bilder med prunkande blommor och blader och vackra texter möter ögat och man blir så förväntansfull. Oh, så vackert! De där skall vi plantera i år och det gäller att komma ihåg vad växterna heter när vi går på inköpsrunda av frö och eventuellt plantor. En gång tillägnade vi oss en rabarberplanta och planterade på ett skyddat läge trodde vi. Men tro mej eller ej vid trimningen av gräsmattan råkade trimmern komma för nära plantan och vips var den borta. Det är sådana "roliga" saker som händer ibland. Min fru är väldigt förtjust i rosor, och jag skall väl inte sticka under stolen med att även jag tycker de är vackra. Vackra namn också, Ingrid Bergman, Lill Lindfors och Maskrosen m fl. Den sistnämnda har kommit i dålig dager på grund av att den är så lättskött, det vill säga den sår och sköter sej själv. Vi har aldrig sått någon men den kommer upp i mängder överallt så vi måste plocka bort massor i gräsmattan. Tidsmässigt tar det ungefär ca en kvart att få gräsmattan ren och efter två timmar får vi göra om samma sak. Detta sker ganska tidigt på våren för att avta successivt under sommaren. Vi har förstås även grönsaksland att pyssla om också som med årens lopp har krympt litet. En rotfrukt som man inte slår av på, är naturligtvis potatisen, den finns med alla vårar. Redan vid "sättningen" känns lukten av nykokt potatis och sill, kryddad av den kalla, immiga i spetsglaslet. Då är det

Ett försvunnet Enköping

Boréns smedja V. Ringgatan

Blå Huset vid ån
FÄRG - TAPETER - MATTOR

Spånkorgar
Allmogefärg

NYANSA
Färgnyans i Enk. AB
ÅGATAN 19
TEL 0171 - 377 60

Din lokala fackhandel

- Ger mer för pengarna!

Bosch Miele Whirlpool LG Electrolux Cylinda Siemens Gorenje Husqvarna Allaway Upo

Vi kan kök & tvätt

HANDELSHUSET AB

Kungsgat.30 Enköping

Tel: 0171-47 92 00

www.vitvaror.net

Öppet: Mån-fre 10-18 lunch 13-14. Lör. 10-13

Fast lågt pris!
Vitvaror direkt till din dörr

Vi har även ett sortiment
av exklusivt espressokaffe
både malet & hela bönor.

värt att leva. Ett litet växthus står i ett hörn på tomten som ger oss gurka och tomater för det mesta. Försöker med andra köksväxter också. En gång provade vi med två plantor squash i växthuset men det tog en ände med förskräckelse. De två plantorna höll på att spränga hela växthuset och jag var beredd att tillkalla någon skogsarbetare för att få bort marodören. Man lär så länge man lever heter det så hädanefter får sådana bumlingar hålla sej utanför glasväggarna. Bärbuskar finns i form av svarta och röda vinbär, och finns det något godare än när man får gå runt och smaka på färska vinbär direkt från busken. En höjdare i trädgården. Blommor växer också riktigt bra. Mellan stöket är en kaffepaus i skuggan av äppelträd en skön avkoppling, men på egen risk får jag tillägga. När kaffet är inmundigat sträcker man ut i vilstolen för en tupplur. Det är då det kan hända, en smäll invid örat gör att vederbörande hoppar högt helt vimmelkantig. Vad hände: jo ett äpple släpper taget från grenen ovanför och landar någon centimeter från örat. Tänk om jag hade fått det i huvudet och blivit sanslös med åtföljande ambulansfärd till lasarettet för omplåstring. Numera använder vederbörande hjälm vid kaffe-pauserna eller låter bli att slumra till. Hela sommaren går åt att flytta buskar och blomplantor, klippa gräsmattan, rensa land och rabatter, m.m. för att slutligen skörda allt det goda. Sedan är det bara att börja rusta för vintern.

Nu är det någon som frågar: "Vintern då, har du ingen sysselsättning då" Jo, snälla ni det finns massor att sysselsätta sej med då också. En del saker skall repareras och nytillverkas, jag har ju förmånen att hyra ett hobbyrum. Snickerier i form av bord, hyllor, piedestaler, pallar av alla de slag, fodral till väggklockor, smörknivar m.m. ser dagens ljus i denna lilla skrub. Hälsan skall också skötas så en eller flera promenader i det

fria och ibland någon längre resa hör också till välmåendet.

Är det någon som har tänkt på så nyttig en pensionär är. Han eller hon skapar arbete till många i samhället. Ofta behöver vederbörande en käpp eller rullator och då får tillverkarna av dylika redskap arbete och inkomster. Likaså har jag inte träffat någon pensionär som inte har behov av någon sorts medicin som läkaren har ordinerat för välbefinnandet. Det skapar arbete för doktorn och apotekaren och deras underställda. Ibland hamnar man på lasarettet några dagar för genomgång och kontroll och blir omhändertagen av en hel stab vänliga och tålmodiga människor som gör allt för att vi ska trivas. Detta skapar också arbete. Sista delen vet jag inte hur det går till för då är man inte medveten.

Ibland kommer tankarna: "Undrar just hur det ser ut på min gamla arbetsplats idag" 43år på en och samma arbetsplats, i detta fall Bahco Verktyg, suddas inte ut så lätt ur bakhuvudet. Tidigare fick jag mej tillsänt nyhetsbladet "Ställskruven" där man kunde läsa vad som var på gång, men nu har brevbäraren strejkat i det fallet.

Fick en dag en plansch i färg med en liten naken knubbig pilt, sittande och griper om sina tår med fingrarna, ett leende med hela ansiktet och två små lysande tänder, som utbrister; "Livet är härligt" (Pratbubbla). Denna plansch har undertecknad tillverkat en ram till och glasat samt hängt den på ett mycket synligt ställe. Det ger en kick för fortsättning när man betraktar denna bild.

Många hälsningar till alla läsare

Arthur Carlsson

Ett försvunnet Enköping

Torggatan 1940-talet.

Ågatan 1940-talet.

Enköpings stads yrkesskola

J.P. Johansson hade stort intresse för utbildning. Detta kommer bl a i uttryck i hans engagemang för Enköpings stads yrkesskola. Tyvärr har det inte varit möjligt att få fram hela historiken, men vi hoppas att dessa brottsstycken skall ge en uppfattning om skolans verksamhet och betydelse.

Historik

Upprinnelsen till skolan skedde den 29 januari 1888 då litteratören Karl Söderberg, vid ett möte med logen 187 Arvid August Afzelius av IOGT anmälde att han ämnade starta en aftonskurs i skrivning och räkning som skulle stå öppen för alla medlemmar i logen samt Enköpings Blåbands-förening, varvid han till logen hemställde att få disponera lokalen kostnadsfritt. Detta befullständigt. Onsdagen den 1 februari 1888 utlades teckningslistor och ett oväntat stort antal antecknade sig som deltagare. Den 19 februari 1888 omnämndes aftonskolan och den 26 februari beslöt att vaktmästaren för godtemplarlokalen skulle kontrollera vad lyse- och bränsle-kostanden var, uppbära detta av deltagarna och överlämna till logens skattmästare. Enköpings Blåbandsförening beslöt att bekosta såväl lyse som eldning, alldenstund logen Afzelius höll lokal. På detta sätt blev kurserna helt avgiftsfria.

Ordförande i logen Afzelius var handlanden C E Lundevall och sekreterare litteratören Karl Söderberg. I Blåbandsföreningen var predikant Daniel Öhman ordförande och möbelhandlare J A Nyström sekreterare.

I Blåbandsföreningens 40-årsskrift (utkom 1927) skriver författaren (Erik Ekman skogvaktare) under rubriken Studieverksamheten uppsattes på programmet: "Under vintermånaderna anordnades en aftonskola i godtemplarlokalen, där undervisning meddelades gratis till medlemmar av Blå-bandsföreningen och logen Afzelius. Denna första aftonskola var det första steget fram till våra dagars aftonskola."

Arbetet pågick hela vårterminen med initiativtagaren Karl Söderberg, rektor F V Åmark och folk-skoleläraren E W Eriksson som lärare, samtliga utan kostnad. Den 19 augusti 1888 beslöt logen att aftonskolan även i fortsättningen skulle erhålla lokalen kostnadsfritt. Söndagen den 2 september kl. 14 återupptogs kurserna för höstterminen. I fortsättningen erhöll även icke medlemmar rätt att delta. Av protokoll framgår att antalet deltagare fortfarande var glädjande stort.

Som en kuriositet kan nämnas att folkskollärare E W Eriksson höll några föreläsningar om meter-systemet, som under 1890-talet började tillämpas, och för dessa föreläsningar erhöll han som arvode 2 kr 85 öre.

Under 1890-talet kom aftonskolan att utvidgas och omfattade handelslära, bokföring, maskinlära med flera ämnen. Det var en grupp köpmän och företagare på fabriks- och hantverksområdet som fortsatte. Dessa tecknade frivilla bidrag för att säkerställa skolans framtid. Den 21 mars 1898 sammanträdde å KFUM:s lokal Kyrkogatan 8, (Enköpings sparbank) på kallelser av ingenjör P A Segerkvist följande personer: Dir. J.P. Johansson, Alexius Andersson, rektor F V Åmark, fabr. Emil Johansson, garvare L O Kaijser, fabr. Emil Mellström, bokhandlare P J Andersson, byggmästare J A Eklund, möbelhandlare J A Nyström, plåtslagare Karl Rosell (dessa två voro även ombud för logen Afzelius av IOGT) fotograf A Willmansson och ingenjör P A Segerkvist. Den sistnämnde öppnade sammanträdet och rektor Åmark utsågs till ordförande.

Den första frågan som behandlades var lämpligaste tiden för lektionerna och möjligheten att anskaffa lärare som utan ersättning åtog sig undervisningen under april och maj månad detta år. Dessa frågor hänsköts till den blivande styrelsen. Därefter valdes styrelse: Rektor F W Åmark, ingenjör P A Segerkvist och bokhandlare P J Andersson, suppl. fabr. J.P. Johansson, handl. Alexius Andersson i nämnd ordning. Omedelbart efter mötets slut sammanträdde styrelsen och suppleanterna. Konstitueringen skedde så, att rektor Åmark blev ordförande, Segerkvist sekreterare och P J Andersson kassaförvaltare.

Vidare beslöt att undervisningen skulle fortgå måndags-, tisdags-, torsdags- och fredagsaftnar. kl. 19-30—21.00. Därjämte beslöt att eleverna skulle erhålla allt kostnadsfritt utom papper, penna och kautschuk, som de själva skulle bekosta.

Av protokoll av den 1 april 1898 framgår att 42 elever antecknade sig för olika ämnen såsom fri-handsteckning, välskrivning, geometri m fl. ämnen och som lärare anmälde sig folkskollärare Hans Vallin, ingenjör Segerkvist, folkskollärare E W Eriksson och senare även lärarinnan fröken Vallin.

Beslöt underhandla med skolrådet om att få disponera några skolsalar i folkskolan i Strömparterren samt att undersöka möjligheten att erhålla statsbidrag. I detta syfte kontaktade styrelsen rektor V Adler, Stockholm,

som var de tekniska skolornas inspektör. De uppsynningar han gav voro tydligen gynnsamma. Förutsättningen för statsbidrag var dock att även staden beviljade bidrag. Detta låg till grund för en motion som överlämnades till stadsfullmäktige om anslag av 250kr per år de närmast följande tre åren (1898-1900). Motionen var undertecknad av Dir. J.P. Johansson och rektor F W Åmark.

Den var daterad den 24 september 1898. I motionen återopades det goda resultat som redan vunnits vid tidigare försök och stadsungdomarnas stora intresse. Ej mindre än 40 à 50 elever hade deltagit i de tidigare kurserna som helt, såväl lokal som lärare, hade bekostats på frivillighetens väg.

I motion framhölls att skolrådet givit löfte att ställa lokaler i Strömparterren till förfogande. Efter drätselkammarens enhälliga tillstyrkan beslöt stadsfullmäktige den 24 november 1898 bifalla motionen och ställde 500kr till förfogande under åren 1898-1899. Samtidigt valdes på förslag av fabr. Mellström de fem personer som hittills frivilligt fungerat som styrelse, nämligen rektor F W Åmark, ingenjör Segerkvist, bokhandlare P J Andersson, Dir. J.P. Johansson samt handlande Alexius Andersson.

I dagspressen kommenterades motionen den 29 november 1898 med bland annat följande:

”Anslag till tekniska aftonskolan. Herrar Åmark och J P Johansson hade motionerat om ett anslag af 250kr under tre år till en lägre teknisk skola i Enköping samt motiverat sin ansökan med, att då intresset för den försöksskola, som på initiativ af och genom frivilliga bidrag från åtskilliga person-er och korporationer inom samhället redan existerade, visat sig synnerligen lifaktig och då behovet af en teknisk skola här i staden verkligen förefinnes måtte till betryggande af skolornas framtida existens genom statsanslag bevilja det begärda beloppet. I skolan finnas under nu pågående termin omkring 30 elever.....etc.”

Enköpings-Posten: ”Måndag 16 januari kl. 7 em. Undervisning måndag, tisdag, torsdag och fredag kl. 7-9. Ämnen frihandsteckning, välskrivning och geometri. Materiel – utom block och penna – utlämnas fritt mot att 1 kr lämnas som inskrivningsavgift.”

Den 17 oktober 1899 omnämnes, ”att elevantalet sprungit upp till 53, vilket föranlett, att undervisningen måste pågå äfven på söndagsmorgnarna”.

E-P 23 apr. 1906

Nytt anslag till tekniska skolan.

Hrr F. W. Åmark, J.P. Johansson och Alexius Andersson hade i motion hemställt om höjning av stadens anslag till Tekniska aftonskolan från 300 kr till 400

kr. Anslaget skulle gälla 3 års perioden 1907-1909. I motionen meddelades att under innevarande termin 65 elever deltagit i undervisningen. Behovet af skolan synes vara fullt konstaterad, men ett nödvändigt villkor för skolans bestånd vore ett nytt anslag af staden, enär stadsanslag utginge endast under förutsättning af kommunalt anslag till minst samma belopp.

Tekn. skolornas stadsinspektör, rektor Adler, hade vid besök härstädes lofvat att, därest höjt anslag från staden erhöles, ombesörja att äfven statsanslaget höjdes.

Utan debatt remitterades motionen till drätselkammaren.

Tiden 1914 — 1920

Med anledning av den svåra kris- och dyrtid som rådde under det pågående kriget beviljades dyr-tidstillägg och lärararvodena fastställdes till 1:25 per timme dvs. för 25 lektioner à 2 timmar 62:50 per år samt 25kr i tillägg för dem som hade lång väg till skolan.

Bland kristidens många svårigheter var värmefrågan, och realskolans rektor E Plank underrättade föreståndare om att realskolan ej kunde ansvara för uppvärmningen av aftonskolans lokal. Detta för- anledde långa överläggningar som resulterade i att Dir. J P Johansson och fabrikör Alexius Andersson erhöill i uppdrag att lösa problemet efter följande plan. Från pannan i varmrummet skulle dragas ett ångrör direkt till värmeelementen i lokalerna, liksom från dessa åter gångsrör direkt till pannan. I händelse av behov skulle de element, som nu icke ställdes i förbindelse med den nya ledningen, flyttas intill och sammankopplas med dem. Att övervaka detta arbete uppdrogs åt ordf. Dir. Johansson. Fabrikör A Andersson, skolans kassör, skulle inköpa 10-15 famnar ved. Skötseln av ångpannan skulle handhavas av skolans vaktmästare Dillén för en lön av 50 kr för vintern.

Kostnaderna för ledningens ändring och eldning, bränsle m m skulle av aftonskolan förskottsvis betalas. När hela kostanden blev känd skulle den fördelas med 3/7 på skolrådet och 1/7 på real-skolan. Till grund för denna beräkning lades det antal timmar respektive skolor disponerade lokalerna.

Lönefrågan var ständigt aktuell och provisorisk förhöjning med 25 öre per timme fastställdes. Som en följd av ökade kostnader på även andra områden, begärdes 500 kr av stadsfullmäktige och även samma belopp av statsmedel. Föreståndaren beviljades tjänstledighet en tid framåt med anledning av att han av Folkhushållningskommissionen blivit förordnad till brödbyråföreståndare. Det var livsmedelsransoneringens tid under världskriget 1914-1918. Han kvarstod som skolans förestånd-are. Som vikarie i olika ämnen inträdde folkskollärarna Carl Åsberg och Axel Nyberg.

Under senare delen av år 1918 inträder kassören K J Andersson som vikarie i bokföring och folkskollärare Viktor Olsson i matematik.

Det hade, som framgår av protokollen, varit svårt att komma överens om fördelningen av kostnad-erna med lokalunderhåll, belysning, uppvärmning m m med realskolans styrelse. På framställd begäran till realskolan att fixera bestämd uppgift på det belopp som kunde anses skäligt, gavs ej bestämda besked.

1919 överlämnade Enköpings Fabriks- och hantverksförening genom dir. P J Andersson ytterligare 500kr och kassaförvaltaren fab. Alexius Andersson överlämnade från läroverksadjunkt O J Olsson 50kr. För dessa gåvor frambar styrelsen genom protokollsutdrag sitt djupa kända tack.

Omorganisation

Under år 1920 utfärdades ny stadga för den lägre tekniska undervisningen. Styrelsen beslöt att fr o m höstterminen omorganisera skolan i enlighet med anvisningarna i en av **Kungl. Skolöverstyrelsen** utsänd plan och genast insända ansökan om statsunderstöd. Efter långa överläggningar beslöts dock den 8 juni 1920 att låta omorganisationen anstå tillsvidare dels med hänsyn till svårigheter att skaffa lärarkrafter enligt den nya planen, dels omöjligheten att få tillräckliga lokaler och ovissheten om hur skolrådet i Enköping

komme att ordna fortsättningsskolan. På den fortsättningsskolan skulle tekniska aftonskolan bli en påbyggnad och bära namnet lärlingsskola.

Dir J. P. Johansson avgår efter 40-årigt ordförandeskap

Den 30 december 1938 avtackades dir. Johansson för oegennyttigt intresse för skolans verksamhet och hylades på det hjärtligaste. Efter 40 år som ordf. och 10 år som vice ordf. kunde han med heder lämna ett uppdrag för vilket han visat stort intresse. Dir Johansson tackade för all minnesgodhet och tog slutligen avsked.

Till ny ordf. valdes enhälligt överlärare Victor Balkfors.

De kurser i språk som startades medförde behov av flera lokaler. Med rektorn för samrealskolan överenskomms om disponerandet av en lokal i nämnda skola.

Rektor fick i uppdrag att utreda och inkomma med utredning angående avlöningsförhållandena i skolor av motsvarande storlek och karaktär som den i Enköping.

Till lärare i svenska språket valdes adjunkten vid samrealskolan fil. mag. Carl Oscar Djurfeldt. Med undervisning i språk följande även ämnet svensk han-

Den enda bank du behöver!

- alltid nära dig som kund -

Tel: 0171 - 853 00
Telefonbanken: 0171 - 854 54
www.sparbankenenkoping.se

Humlegården

Enköping

Mitt i Enköping, strax söder om Stora Torget intill Westerlundskas Gymnasiet, (WEELU-tomten) byggs Humlegården med 43 stycken lägenheter och fyra kedjehus.

Vy från innergård

Husens fasader är i puts med inslag av trä. Stora balkonger och generösa fönster ger ett modernt uttryck. Lägenhetsstorlekar är 1 till 5 rum och kök om 40 till 115 kvm och kedjehusen 5 rum och kök om 133 kvm.

INDEX BOSTÄDER

STUDIO 1:1

Välkommen in för mer information

MÄKLARHUSET
— i goda händer —

Kyrkogatan 12, Enköping. Tel. 0171-243 00

WWW.MAKLARHUSET.SE

delskorrespondens och fastställdes lönen – med hänsyn till att läraren komme att få hemarbete med korrigerings av elevernas arbeten – till 3kr per lektionstimme. Den beslutade utredningen i lönefrågan föredrogs den 11 april 1938. Av denna framgick att lönerna varierade åtskilligt vid olika yrkesskolor. Den lägsta var 3:50, högsta 4:65 per lektionstimme. Rektorns arvode varierade mellan 200kr och 1.400kr. Med anledning av utredningsresultatet beslöts justeringar av härvarande löner med 50 öre per timme i tillägg och rektorn erhöll 200kr per år mot hittills 100kr.

Kungl. Skolöverstyrelsen meddelade, att förordnandet för rektor Sjöberg utsträcktes till 30 juni 1941 och vid föredragandet av ärendet meddelade rektor Sjöberg sin avsikt att avgå vid utgången av denna tid från alla tjänster vid skolan.

Skolan flyttar

Vid sammanträde den 28 augusti 1940 meddelades att drätselkammaren utan skolstyrelsens hörande bestämt, att skolans lokal i gymnastikhuset skulle f o m höstterminens början ställas till samrealskolans förfogande och att yrkesskolan i stället skulle få lokal i den gamla mejeribyggnaden, Eriksgatan 13. Flyttningen vore redan verkställd. Styrelsen godkände åtgärden, dock under uttalande att det endast kunde få anses vara ett provisorium. Rektor meddelade, att han angående lokalfrågan inhämtat följande:

Drätselkammaren hade med ägaren till gamla mejeribyggnaden, Eriksgatan 13, ordnat upplåtelse av lokalen t o m 30 juni 1942. Med anledning därav bordlades frågan om anskaffande av lokal åt skolan tills vidare.

Ny rektor tillträder

Den 5 maj 1941 beslöts utannonsera rektorstjänsten. Endast två sökanden anmälde sig, och ansökningshandlingarna översändes till Kungl. Skolöverstyrelsen med förord för rektorn vid Samrealskolan E A Swedberg. Den 28 juli förelåg Kungl. Skolöverstyrelsens förordnande för rektor E A Swedberg att vara rektor för Enköpings stads skolor för yrkesundervisning.

JM Däck & Fälg

Tallbacksvägen 11, 745 41 Enköping
0171-44 04 20, 070-541 04 20

Elevantalet i skolan

Första uppgiften om antalet elever är från 1898 med 117st.

Läsår	Antal kursdeltagare	Läsår	Antal kursdeltagare
1905/06	156	1935/36	180
1910/11	135	1940/41	90
1915/16	175	1945/46	180
1920/21	68	1950/51	1160
1925/26	46	1955/56	1228
1930/31	54	1960/61	1108

Skolans inspektör

Av Kungl. Skolöverstyrelsen utnämnd

Borgmästare Ragnas Wijkmark 20 sept. 1930-1942
Direktör Hannes Brynge 1942 – 1953
Överingenjör A Tilling 1953 - 1958

Skolans föreståndare

Ingenjör P A Segerkvist 1897 – 1907
Folkskollärare E H Sjöberg 1908 – 1930

Rektor

Folkskollärare E H Sjöberg 1930 – 1942
Rektorn för samrealskolan
Albin Swedberg 1942 – 1946
Folkskolläraren Arvid Molin 1946 –

Skolans styrelse

Det är många som under årtal nedlagt erkännansvärt arbete och som ledstjärna haft yrkesskolans framtid och ungdomens möjligheter till förkovran som riktmärke. De som började är redan omnämnda i denna översikt av skolans verksamhet och utveckling.

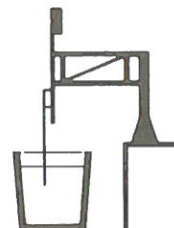
Dock bör särskilt nämnas Dir. J P Johansson, som i 40 år tillhörde styrelsen som såväl v. ordf. som ordf., fabr. Alexius Andersson och dir. P J Andersson som omväxlande i mer än 35 år var skolans kassör. Folkskollärare Ernst H Sjöberg, den med oerhörd arbetsförmåga utrustade mannen. Vid sidan om sin läraregärning och många krävande uppdrag, hann han med att vara yrkesskolans allt i allo: som rektor, sekreterare, kassör och även skolans lärare med tidvis fyra ämnen och detta allt utan att försumma eller förfuska något.

Andra namn borde även nämnas, jag vill dock tro, att de bli ihågkomna vid invigningen av nya yrkesskolan.

Värva nya medlemmar till vårt J. P. Johansson Sällskap

cirka 600 medlemmar i dag – kommande år beror på Er hjälp.

ProVac AB

-Elservice
-Elinstallationer
-PLC - programmering
-Maskinkonstruktion

-Prototypframtagning-
-Styr- och reglerteknik-
-Ritning och dokumentation i CAD
-Konstruktion, tillv. av styrsåp

Tel 0171-272 77
Fax 0171-242 77

E-post: provac@swipnet.se

TOYOTA
i Enköping

Enköpings Motorverkstad AB
Linbaneg. 8. Tel 0171-331 00
www.emvab.se

Ackes FÄRGCENTER

Vagnsgatan 4 • Enköping • Tel 0171 - 206 75

JM Bil & Lackservice

Tallbacksvägen 11, 745 41 Enköping
0171-373 79, 070-699 92 39

SKULTUNA

REPARATIONSVERKSTAD

Det lilla företaget med de många möjligheterna

Cykelförsäljning
Kvalitetscyklar som alltid
levereras monterade

Cykeltillbehör

Cykelreparationer

MC-, Moped- & Snöskoter-
tillbehör

MRF-ansluten verkstad

Reparationer
Av alla bilmärken

Service
Avgastest med 4-gasmätare

Däck
AGI, Gislaved, Michelin

GRANZOW
TRYCKLUFTSTEKNIK
Komprimering Filtrering Torkning Sugning Service Energioptimering

Granzow AB

Malmagatan 3
745 37 Enköping
Tel 0171-478 000
Fax 0171-392 70
www.granzow.se

Välkomna

Hälsar Kjell
Karlbergsvägen 10
730 50 SKULTUNA
Tel. 021 - 700 57

Bahcos tillverkning av verktyg i Enköping – En annorlunda historiebeskrivning

J.P. Johansson etablerade sin första reparationsverkstad i Enköping 1886, men J.P. Johansson och John Johnson var de två kompanjoner som tillsammans med några andra potentater i Enköping startade Enköpings Mekaniska Verkstad år 1897.

John Johnson var styrelsens ordförande och från 1898 till 1914 även dess VD. J.P. Johansson var uppfinnaren och konstruktören inom bolaget. De utvecklade så, tillsammans, företaget under dessa 16 år.

Första världskriget bröt ut 1914. John Johnson förblev styrelsens ordförande, men lämnade över VD-skapet till J.P. Johansson. Kriget fortsatte och satsningen på separatorer gick dåligt. År 1916 avgick J.P. Johansson som VD. Berndt August Hjorth tog över den största delen av John Johnsons ägande. B.A. Hjorth övertog nu också John Johnsons roll som Styrelsens ordförande. Företaget bytte namn till B A Hjorth & Co. (Enköpings Verkstäder)

John Johnson var under åren 1897-1907 samtidigt VD och krögare vid Enköpings Stadshotell. Han var även styrelsens ordförande vid Mälardalens länsmans bank under många år. Både John Johnson och J.P. Johansson satt dessutom med i olika kommunala instanser.

De var båda angelägna om att de arbetare och tjänstemän som arbetade vid deras fabriker skulle ha en så bra livssituation att det lockade dit även andra som ville bli anställda. Enligt dessa idéer påverkade de båda herrarna utvecklingen såväl inom de egna fabrikerna som inom den kommunala omsorgen och samhällsutvecklingen i Enköping. På så vis skulle fabrikerna få en stam av duktigt folk utan konflikter och problem.

För sina positiva insatser inom näringsliv, omsorg och samhällsbyggnad, blev John Johnson tilldelad "Riddare av Vasaorden" och "Riddare av Svärdsorden".

Vi är mycket stolta över hans insatser. Familjegraven vid Vårfrukyrkan, huset vid Kyrkogatan 9 (Hantverkshuset), Stadshotellet och Bahcos tillverkning av verktyg är det som påminner oss om honom.

Jag som skriver det här är barnbarnsbarn till John Johnson och har under många år varit Bahco återförsäljare i Eskilstuna utan att känna till att min mors farfar var den som styrde utvecklingen av J.P. Johanssons verkstadstillverkning i Enköping under 16 år (1898-1914). Det var Bahco-pensionärerna och J.P. Bladet som upplyste mig om hur det låg till.

Den 9 februari 2006 avled min mor, Cherstin Lundqvist (född Johnson) vid 89 års ålder i Arboga. En vecka senare tillkännagav Bahco att man tänker lägga ned tillverkningen av verktyg i Enköping. Två veckor senare kom Tony St: Cyr från Bahco till mig i Eskilstuna och presenterade en jättekampanj om "120 år med professionella verktyg" för mig.

Från 1886 till 2006.... eller från Cherstins farfars start av verktygstillverkningen till hennes bortgång och nedläggningen av den svenska verktygstillverkningen.

Cherstin kommer att begravas i familjegraven vid Vårfrukyrkan i Enköping.

vid pennan
Hans Lundqvist
Momentum i Eskilstuna (f.d. Bröderna Ericssons Maskinaffär AB)

PS: Kampanjen visar att varumärket Bahco kommer att vara lika starkt i framtiden, trots att tillverkningen sker utomlands. DS

Hjärtligt tack till

Rune Adelhag; har skänkt en tavla med den 50 miljonte skiftnyckeln på från år 1972.

Ola Andersson; har skänkt en E.A. Berg avbitartång.

Leif Öster; har skänkt en gammal skrivmaskin från början av 1900-talet

**Skaffa vårt nya rabattkort gratis, det ger dig rabatter hos oss och på över 700 andra ställen!
Kortet får du gratis hos oss.
(Ord pris 395:-/år)**

ENKÖPINGS HÄLSÖKOST
Kungsgatan 17. Tel. 301 70
Auktoriserad Hälso- och kostrådgivning

Namnteckning

Tillverkning vid A. B. Enköpings Maskinfabrik

Tillverkning Ångmaskiner

Vid registrering av A. B. Enköpings Maskinfabrik den 11 nov 1898, uppgavs att företaget skulle tillverka och reparera lokomobiler, fasta ångmaskiner och ångpannor samt därmed jämförliga arbeten.

Genomgång av protokollsböcker samt artiklar i E-P kan ge en bild av tillverkningar vid Maskinfabriken några år kring sekelskiftet 1800-1900.

1899

26 maj

Meddelades att modeller och ritningar till 40hkr compound - ångmaskin blivit inköpta till pris 650 kr.

Att kontrakt ang. leverans av ångmaskin och panna till Wibergs Redskapsfabrik i Ransta blivit upprättat vilket av styrelsen godkändes.

29 juni

Beslöts att för bolagets räkning tillverka en 55 ind. hkr: s compound condenseringsmaskin jämte ång-panna av samma storlek och typ som härifrån blivit beställd av C. M. Wibergs vagns och redskapsfabriks Aktiebolag i Ransta.

29 nov

Meddelades att kontrakt med Herr T. N. Olsson Nyby, Sala blivit upprättat angående leverans av 1st. 40m² ångpanna; 1 st. 220x360x300 mm compound condenserings - ångmaskin samt 1 st. cirkulärblock-såg för tillhoppa 10.200kr. och blev denna uppgörelse av styrelsen godkänd; dock skulle skyndsamt soliditetsupplysning. ang. Herr T. N. Olsson anskaffas.

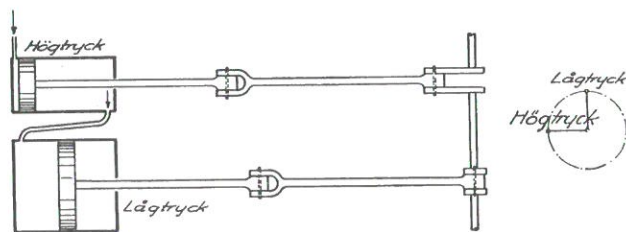
Att då sålunda den ångmaskin och ångpanna som för bolagets eget behov och är under tillverkning blivit sålda, beslöts att tillverka 2 st. ångpannor och 2 st. ångmaskiner av samma storlek och typ, därav en på förslag, vilken var utsikt att kunna försälja under närmaste tiden.

Meddelades att ett mindre ångmaskins- maskineri blivit konstruerat, avsett för mejerier o. dyl. och beslöts tillverka en panna och en ångmaskin i enlighet med nämnda konstruktion.

1900

24 jan

Beslöts att samtidigt med det i Nyby Sala, beställda sågverket tillverka ytterligare ett, alldenstund förfrågningar på sådana verk inneligga.

Cylinderanordning vid en compoundmaskin.

12 feb

Föredrogs kontrakt, angående ångpanna med Stockholms Svavelsyrefabrik, vilket av styrelsen godkändes.

27 feb

Föredrogs ett kontrakt med byggmästare Häggroth angående leverans av 1 st. 75 eff. hkr:s ångmaskin med 60m² ångpanna samt maskingods till 4st kvarnverk m m till pris kronor 20 000,- men beslöts att uppskjuta kontraktets godkännande till styrelsen, vid sammanträde, fått rådgöra med byggmästare Häggroth.

6 mars

Föredrogs uppskjutna frågan angående byggmästare Häggroths affär angående ångmaskin, panna och kvarnverk och beslöts att ingå på affären under det villkor att byggmästare Häggroths provision bestäms till kronor 500 samt att sådana säkerheter presenteras som av Köpmannaföreningen godkännes.

20 nov

Föredrogs en emellan Maskinfabriken och Grosshandlare A. G. Bjurström i Stockholm uppgjord affär däri Maskinfabriken till Grosshandlare Bjurström försäljer verkstadens lokomobil, samt ett cirkulärsågverk och ett kantverk till pris 6.300kr. Denna affär ansågs av styrelsen mycket fördelaktig samt godkändes.

Med anledning av förestående försäljning av verkstadens lokomobil beslöt styrelsen, att för verkstadens drivande insätta en 55 eff. hkr. compound condenserings ångmaskin samt en 40m² ångpanna med inneliggande eldstad, såväl maskin som panna av verkstadens egen tillverkning.

Denna omändring hade länge åstundats, fast ej något så lämpligt tillfälle förut yppats härför. Önskvärdheten motiveras av flera skäl: dels för erhållande av mera kraft för möjligen blivande inledning av elektriskt ljus för verkstaden samt kraftöverföring till snickeri-verkstaden m fl. dels för bränslebesparing samt vidare för att kunna framhålla och visa kunder verkstadens tillverkningar.

För att för ångpannan erhålla ett mindre skadligt vatten än brunsvattnet hade styrelsen beslutat utverka stadens tillåtelse att få draga en ledning för vatten från ån.

För inmurning av ångpannan och ångmaskin m m arbete inom maskinrummen hade anbud infordrats från Byggmästare A. Ekelund och L. P. Sten härstädes och antogs av styrelsen L. P. Stens anbud, som varande det fördelaktigaste.

E-P 14 sep 1900

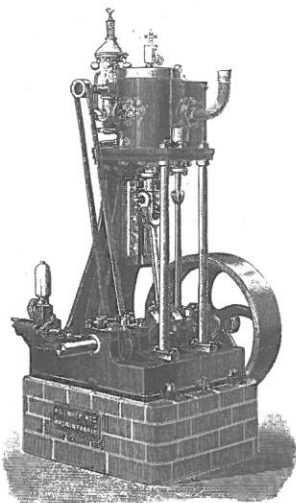
Om rätt för maskinfabriken att för erhållande af vatten för ångmaskinen få anlägga en ledning mellan fabriken och ån frambars i tisdags af källarmästare Johnson motion till stadsfullmäktige, som beslöt remittera den till hamnstyrelsen och drätselkammaren samt utan vidare behandling af ärendet befalla framställningen i händelse dessa båda myndigheter ingenting hafva att anmärka mot den samma.

E-P 27 nov 1900

Enköpings Maskinfabrik har nu att glädja sig åt betydande beställningar, som gjort att arbetsstyrkan till och med måste ökas. Så har fabriken från byggmästare L. P. Sten härstädes fått en beställning på en 55 hästars ångmaskin med panna och fullständigt nytt qvarnverk att levereras första nästa februari i och för uppsättning i särskildt derför uppfört stenhus vid ångsågen strax utan Litslenatull. Dessutom hafva större beställningar ingått och äro under arbete från stora bryggeriet i Stockholm, telefonbolaget etc.

Fabriken synes sålunda alltmer tillvinna sig uppmärksamhet och förtroende för godt och reellt arbete.

Vertikala Ångmaskiner.

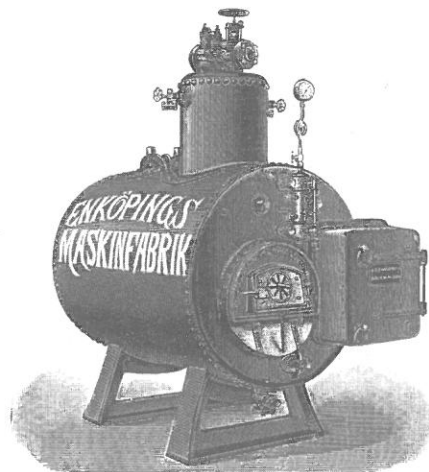

Den gemensamma bottenplåten är försedd med 4 lager, hvarigenom största stadighet i gången erhållits och all axelvibration undvikits.

Maskinerna äro försedda med matarepump, fyrapendelregulator och fullständiga smörjanordningar för smörjning under gång.

Horisontala Tubulär-Ångpannor

med helväldigt inre eldstadsrör.

Dessa ångpannor, som äro uteslutande byggda af prima svensk martinplåt, äro synnerligen lämpliga för mejerianläggningar, samt äro till alla delar utförda i enlighet med yrkesinspektionens fordringar.

Som tillbehör medfölja: 2 st. gjutna underlagsbockar, 1 sats perforerade rooster, spjell med styrinialer, sot- och eldningsredskap, jemte fullständig armatur bestående af manometer med rör och kontrollkran, vattenståndsställ, vattenståndsvisare, profkranar, dubbel säkerhetsventil, matareventiler och utbläsningskran.

E-P 11 dec 1900

Härvarande Maskinfabrik har i dagarna åter fått en större beställning nämligen å ångmaskin, panna, qvarn- och sågverk att uppsättas vid Skolsta i Litslena. Beställningen är gjord af hr. Malmberg från Malma i Herkulsberga.

I sammanhang härmed intaga vi på begäran följande intyg, som fabriken fått mottaga efter leveransarbete: "Som Aktiebolaget Enköpings Maskinfabrik begärt intyg å verkställd ombyggnad af en mig tillhörig, lokomobil till fast ångmaskin, samt levererandet af en der förfärdigad ny ångpanna med tillbehör, så är det mig ett nöje att förklara, det allt arbete är synnerligen väl och omsorgsfullt utfördt hvarför jag har all anledning att fabriken i fråga till det bästa rekommendera".

Wij pr Bålsta den 25 okt 1900

Victor Ericsson

19 dec

Ett emellan Maskinfabriken och Herr Arv. Malmberg i Malma Herkulsberga upprättat kontrakt av den 8 dec d. å. å kronor 13500 upplästes och godkändes av styrelsen. (Skolsta kvarn)

1901

25 jan

Styrelsen beslöt, att jämte den till Herr Malmberg, Herkulsberga försålda 55 eff. hkr ångmaskinen tillverka en av samma storlek och konstruktion på lager.

17 apr

Som beställning ingått på en 6 eff. hkr. ångmaskin, beslöt styrelsen av Allm. Sv. Elekr. A. B. filial i Västerås inköpa modeller och ritningar till samma, ävensom till 8 eff. hkr. ångmaskin för sammanlagt överenskommet pris 300kr.

2 juli

Då vid flera tillfällen vid förfrågan på ångpannor, verkstäder som tillhört Mellersta Sveriges Ångpanneförening haft företrädare, beslöt styrelsen att anmäla A. B. Enköpings Maskinfabrik för inträde i samma.

E-P 29 nov 1901

Ett vackert vitsord.

Enköpings Maskinfabrik har i dagarna fått mottaga, bland andra, nedanstående synnerligen hedrande intyg, som vi med nöje införa oförändrat i tidningen:

Aktiebolaget Enköpings Maskinfabrik
Enköping

På begäran är det mig ett stort nöje att meddela, att det maskineri som jag förliden höst erhöll från Aktiebol. Enköpings Maskinfabrik, har under det år detsamma nu varit i gång, i alla afseenden fungerat till min synnerliga belåtenhet. Ångmaskingen en 55 eff. hästkrafters stående compound – kondenserings- ångmaskin, försedd med svänghjulsregulator, upptager liten plats, är lätt att sköta, reglerar väl, utmärker sig för mycket jemn och stadig gång samt har ett prydligt utseende. Ångpannan, en liggande tubulär – inmurningsångpanna med invändigt korrugerad eldstad, är starkt och solidt gjord, lätt uppeldad samt drager jernförelsevis mycket ringa bränsle.

Eldas fördelaktigt med vedaffall. Utom detta erhöll jag ett 50 ton cirkulärsågverk samt maskingods till 3 par qvarnstenar, allt af goda tidsenliga konstruktioner, väl utförda och af godt material, hvadan allt tyder på att verkstaden ej skytt några uppoffringar för att åstadkomma ett förstklassigt arbete, och vill jag härmed rekommendera Aktiebolaget Enköpings Maskinfabrik

till en hvar, som önskar ett välgjort arbete.

Nyby och Jugansbo den 22 nov 1901

T. N. Olsson

30 dec

Ett emellan Maskinfabriken och Patron Edw. Carlsson i Grillby upprättat köpekontrakt å ångmaskin med panna å kr 2150 godkändes av styrelsen.

1902

12 aug

Ett emellan Bolaget och A. Bol. Eskilstuna Separator upprättat kontrakt över ångmaskin med ångpanna godkändes till alla delar av styrelsen.

En till Byggmästare L. P. Sten Härstädes den 12:e maj försåld ångpanna till pris tretusen(3000) kronor, beslöt styrelsen återköpa för samma belopp.

17 sep

Besluts att såsom mellansticksarbete under vintern förfärdiga 3 st. 6 nom. hkr. lokomobiler i likhet med den till staden levererade.

1903

23 sep

Besluts från stadens gasledning låta indraga servisledning och tillkoppla mätare samt uppdrogs åt Kignell-

Lindbergs
BILTJÄNST AB

BILVERKSTAD FÖR ALLA MÄRKEN
BIL-EL • BILPLÅT • BILRESERVDLAR
DATORISERAD HJULINSTÄLLNING

AUKTORISERAD FÖR:

SPECIALIST PÅ

MAZDA TOYOTA

☎ 337 73, 337 74

FAX 0171-309 68

Munksundstorg 4, 745 36 ENKÖPING

HÅRDA TAG KRÄVER MJUKA GREPP.

När du griper ett verktyg samspelar 42 olika muskler i hand och underarm. Var rädd om dom. Använd Bahcos nya ergonomiska skiftnyckel. Gjord för yrkesmän.

Nya ERGO-skiftnyckeln:

Inga hårda kanter. Inget kallt stål. Ett mjukt handvänligt grepp i tålig termoplast. Finns i storlekarna 6", 8", 10" och 12".

ERGONOMISKA VERKTYG PÅ VETENSKAPLIG GRUND.

Danielsson göra en utredning över såväl anläggnings-
som driftkostnad för acetylenbelysning i arbetsloka-
lerna från stadens gasverk.

1904

24 sep

Upplästes och genomgicks punkt för punkt ett från A.
Bol. Gustaf Carlsson i Stockholm upprättat förslag till
kontrakt mellan dem och Bolaget angående tillverkning
av suggasverk och antogs samma av styrelsen.

12 nov

Till följe överenskommelsen med A. Bol. Gust. Carls-
son o Co. Stockholm om uppsättandet av ett 30 hkr.
suggasverk med motor beslöt styrelsen för uppförande
av nybyggnad härför antaga av Byggmästare L. P. Sten
lämnat kostnadsförslag, byggnaden komplett färdig till
pris 1000 kr.

E-P 8 feb 1906

En Corssleys- gasmotor om 34 effektiva hästkrafter har
Enköpings Maskinfabrik i dagarna fått monterad i sin
verkstad. Motorn drives af ett suggasverk af fabriken
egen tillverkning.

Tilltalande, tydlig och tålig - det är så man märks!

Lång erfarenhet inom produkt märkning och
ett brett maskinprogram är vår styrka och
din garanti för bästa märkresultat.
Hör av dig för ett givande samtal!

TAMPONGTRYCK LASERMÄRKNING
BLÄCKSTRÅLEMÄRKNING ELEKTROLYTETSNING
VÄRMPRÄGLING NÄLPRÄGLING
SCREENTRYCK

ÖSTLING
Specialister
på produktmärkning

ÖSTLING Märksystem AB
Tel 08-514 90 510 • Fax 08-514 90 529
info.se@ostling.com • www.ostling.com

KYL & TVÄTT specialisten

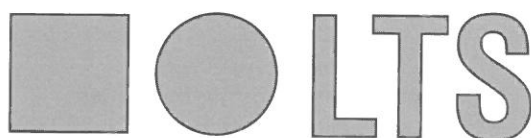

Service med GARANTI på Er...
Kyl • Frys • AC i Bilar • Tvätt • Disk • Spis • Mikrougn
Ditt ackrediterade kylföretag

ASEA SKANDIA BOSCH Cylinda Electrolux ElektroHäls Husqvarna
PHILIPS Selectro SIEMENS EPO Whirlpool ZANUSSI

Tullg. 7 B (nedfarten) Enköping tel. 0171-391 50 Alltid inne 9-10
Fax 0171-387 87, Mobiltele 070-324 91 50

försäljning
SERVICE o. INSTALLATION
av VÄRMEPUMPAR

Ventilation & Energiteknik AB
Box 1009, 745 27 Enköping
Tel 0171-345 40 • Fax 0171-44 16 65
Mobil 070-536 98 85

FRI VÄRDERING!

Funderar du på att sälja din bostad nu eller i framtiden?

Välkommen till oss!
Vi har arbetat i Enköping över 25 år. Vi har lång erfarenhet, bred
fackkunskap och framför allt en mycket god lokalkännedom.
Vi erbjuder ett heltäckande koncept: från fri värdering av
bostaden till annonsering och rådgivning, vi tillhandahåller även
flyttstäd, flytt hjälp och homestaging.
Kontakta oss idag utan förpliktelser!

mäklarringen
www.maklarringen.se

Kyrkogatan 20, Enköping. Tel 0171-240 30

Ur Besanders Minnesanteckningar
AB BAHCO, Enköping

Tillverkningar

Laddningsapparater för Mauserammunition

Frivilliga skytterörelsen var vid sekelskiftet mycket populär och skytteföreningarna många. På den tiden var det inte lika enkelt som nu att erhålla ammunition, utan hylsorna måste tillvaratagas och laddas om av skyttarna själva.

En tekniskt kunnig målare, Daniel Larsson, Smedjebacken, hade konstruerat en apparat för mekanisk laddning samt ett verktyg, varmed kulorna stukades fast i hylsändan. Han hade tillverkat och sålt en hel del dylika apparater.

Larsson uppsökte B. A. Hjorth i Stockholm, som köpte patenten, och så kom idén till Enköpings Mekaniska Verkstad för tillverkning, tydligen på J.P. Johanssons risk.

Johansson gillade inte Larssons konstruktioner utan ville, som vanligt är för en stor uppfinnare, skapa något bättre.

Karl August Karlsson, senare verkmästare för separatorfabrikationen och startare av Bröderna Karlssons Verkstads AB i Enköping, vilken fortfarande lever mer än 80 år gammal, och hans broder Gustaf hade i Smedjebacken arbetat hos Daniel Larsson med denna tillverkning, och då K.A. Karlsson sommaren 1905 kom till Enköping, började han arbetet med laddningsapparaten.

20/4 1906 fattades styrelsebeslut om att lämna Hjorth & Co ensamförsäljningsrätten för hela världen.

Huvudboken 1907 upptager ett konto "Pneum. Verktygs

konto", vilket 1908 fått namnet "Pneum. Verktygs & Laddapparat Konto", vilket 1910 blir "Laddapparat Konto". Vilka kostnaderna voro 1905-1906 och ev. tidigare har ej kunnat utredas.

Karlsson berättar, att man lyckades tillverka och sälja en del stukningsverktyg, tydligen mest år 1909 då böckerna visa intäkter på ca 1500/1600 kronor, medan laddningsapparaten inte blev färdig för tillverkning. En icke funktionsduglig prototyp är fortfarande bevarad.

På sin tid talade man rätt mycket om de stora förluster dessa experiment dragit, och visserligen var penningvärdet ett helt annat än dagens, men de avskrivna beloppen enligt huvudböckerna utgöra:

1910	1.163,-
1911	4.677,56
1912	569,21
1913	1.536,48
1914	<u>2.160,50</u>
Tot. förlust	10.106,75

1 feb. 1917, §11, beslutade styrelsen, att tillverkningen skulle nedläggas.

När man bedömer ekonomiska resultat för den tid detta gällde får man inte glömma bort penningvärdet. Färdigt gjutgods före 1910 kostade ca 15öre/kg. Timlönerna för fullgod arbetskraft 15/20öre och ackordsförtjänsterna kanske +50%. 1915 var timpenningen för tempoarbetare 37öre.

*Hjärtligt
välkommen
till oss*

KONDITION
Drott
0171-317 04
Drottninggatan 2

Här kan du koppla av en stund med kaffe och dopp. Vi har Kaffebrod, semlor, bakelser, tårter, matbröd, smörgåstårter, brölloptårter, mm -Allt från eget bageri

*Trevlig uteservering
under sommaren*

**AB MELLANSVENSK
OMNIBUSTRAFIK**

Välkommen kontakta oss
när det gäller transporter med buss
Tel 0171-304 65 eller 378 37 Fax 0171-390 40

**AB MELLANSVENSK
OMNIBUSTRAFIK**

Ågatan 12, 745 35 ENKÖPING

Inte bara visor

Vårterminen 1963 var jag tjänstledig och satt på KB för att samla in material till en avhandling om Evert Taube.

I första hand ville jag undersöka hans ordval och stilistiska särdrag. I bakhuvudet hade jag också en annan idé, men den hör hemma på djupare vatten och gällde sambandet mellan ord och musik. Närmare bestämt ville jag på den kongruens som jag alltid har upplevt mellan melodislingorna i just Taubes visor och den satsmelodi som kan uppfattas om samma text blir uppläst på vanligt talspråk.

När jag började forska i Evert Taubes produktion fanns inte mycket skrivet om hans diktning. Från 30- och 40-talen existerade bara en handfull artiklar – trots att han debuterat som författare redan 1919.

Under 50-talet skedde en förändring i och med att tidningen "Vi" publicerade elva artiklar om honom. Därefter följde inlägg av t ex Lars Forsell, Olof Lagercrantz, Moses Pergament, Ulf Peder Olrog, Örjan Lindberger, Åke Janzon, Ingemar Björkstén och Marianne Höök.

Det visade sig genast att själva katalogiseringsarbetet var mer än kvistigt. Fram till 1963 hade Taube gett ut inte mindre än 92 böcker! Och det som gjorde saken än mer svåröverskådligt – samma visa kunde förekomma i 20 olika verk! Det tog faktiskt ett halvt år bara att göra upp en katalog över samtliga förekomster.

Avhandlingen blev inte färdig. materialet var alltför omfattande och tiden knapp – men arbetet ledde till att jag kom att delta i en radioserie om Evert Taube. Det blev sammanlagt sju radioprogram om 40 minuter var, med titeln "Inte bara visor" som gick i luften första gången i oktober 1963.

Programmen var utformade som samtal med Evert Taube omväxlande med musikillustrationer. Vi var tre som intervjuade honom: Karl-Ivar Hildeman, då docent i litteraturhistoria vid Stockholms Högskola, senare professor i USA, Taube kännaren Robert

Rönström och jag själv. Håkan Norlén var producent för programmen. Inspelningarna ägde rum under den sista veckan i augusti samma år på dåvarande Radiotjänst.

En ny syn på Taube

Det är mycket viktigt att påpeka att synen på Evert Taube var en helt annan då än den är idag. Nu ifrågasätter ingen hans betydelse. Han har en självklar plats i litteraturhistorien och nämns ofta som den store trubaduren efter Bellman.

Så var det inte 1963. Gemene man trodde för det mesta att han var en äventyrare och en slarver som knappt kunde släppas in i möblerade rum, en obildad sjöman som sjöng populära visor i radion.

Att han själv var upphovsmannen till visorna hade man i allmänhet inte klart för sig – inte heller insåg man att man blandade ihop personerna i visorna med författarens privata jag – en sammanblandning så långt från verkligheten som man kunde komma!

Radions egen programtidning, Röster i Radio – TV, hade en egen presentation av serien, skriven av Lars Maglefors. (nr 43 27/10-63). Artikeln speglar den rådande attityden, men visar också på de dittills ganska okända sidorna av Taube.

Nu tar litteraturhistorien itu med Evert Taube. Det sker i en annorlunda Taube-serie i radio.

Ska vi våga att samtidigt rucka lite försiktigt på myten om denne märklige man? Han är stor nog att tåla det..... Är det dags att omvärdera honom?

Evert Taube är en folkkär person. Stora delar av svenska folket älskar både honom och hans visor. Men tro inte att han är tjohoppsan-hejsan-folklig och tjenis med vem som helst. Han är en bördsmadveten adelsman, som inte har någon svårighet att hålla en naturlig distans till sina beundrare...

Smafrakt

Hagges
HYRBILAR

Budbilar & Hyrbilar Budbilar & Hyrbilar Budbilar & Hyrbilar Budbilar & Hyrbilar Budbilar & Hyrbilar

Smafrakt i Enköping AB · Box 115 · 745 22 Enköping
Tel 0171-273 40 · Fax 0171-273 42 · Jour 0708-72 73 40
smafrakt@smafrakt.se · www.smafrakt.se

Alla vet att han gärna skulle vilja sitta i Svenska Akademien, Posören Taube. Bohemen Taube. Den lärde Taube. Trubaduren Taube. Han är många. Och på botten den prydliga tjänstemannen, som får anstränga sig för att leva upp till slarvern och bohemen...

Den här radioserien blev faktiskt den första där Taube presenterades som en seriös kulturpersonlighet. Jag är stolt över att ha fått vara med när den kom till.

Det första mötet

När jag nu skulle få träffa Evert Taube personligen, för första gången, visste jag inte mycket om hur han var privat, och det var med spänning jag såg fram emot mötet.

En solig augustimorgon var jag äntligen på väg till vårt första sammanträffande uppe på inspelningsstudion på Kungsgatan. Redan på tunnelbanan stötte jag samman med Karl-Ivar Hildeman, på väg till samma möte. Det var han som hade lagt upp riktlinjerna för programserien och som också skulle leda arbetet.

Vi gick till fots från Centralen och uppåt Kungsgatan, och plötsligt ropade Karl-Ivar: "Titta – där har vi Evert Taube!"

Vi gick fram och hälsade, och fortsatte sedan alla tre tillsammans över det ganska folktomma Hötorget och in i Kungsgatans skugga.

Min allra första bild av Evert Taube sitter ordentligt inristad i mitt synminne: En ganska kort herre i oklanderligt elegant klädsel. Han bar en mörkgrön yllekavaj, ljusgrå byxor och hade en vit nejlika i knapphålet. Han var solbränd och välrakad och man kunde ana en ytterst svag doft av dyrbart rakvatten. Skjortan var bländvit, slipsen ljusgrå. Hans vita hår var välkammad och när han rättade till glasögonen såg jag att han bar en ganska stor klackring av guld med det taubska vapnet.

Han var som klippt ur en modetidning!

Att jag såg allt detta med extra skärpa måste ha berott på den förvåning som jag kände. Alldeles omedvetet hade kanske jag också blandat ihop "Riddaren av den lustiga skepnaden" – som Moses Pergament kallat Taube – med hans privata jag.!

Mannen bakom visorna

Veckan som följde på mötet vid Hötorget blev minnesvärd. Vi fick lära känna mannen bakom visorna – en hänförande rik och mycket ovanlig personlighet.

Ibland skymtade en sida fram, som väl ingen av oss hade känt till – den sorgsna, för att inte säga tragiska. Röstens kunde få en djupare klang, orden dröjde och blicken mörknade.

I nästa stund var han åter den lättsamma och skojfriska.

Jag kunde inte undgå att göra en tyst jämförelse med den gladaste av alla glada, cirkusclownen, som ju påstås vara en sorgsen figur, innerst inne! Men jag bestämde mig för att inte beröra den frågan i samband med radioinspelningen. En känsla sade mig att det skulle ha varit att trampa in på förbjudet område.

Trollkarlen Taube

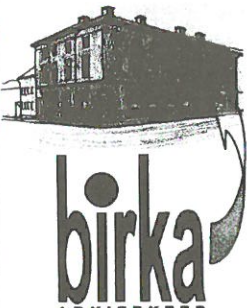
Här kommer jag in på Evert Taubes alldeles speciella humor. Den fungerar ibland som kinesiska askar: När man öppnar en, finner man en annan inuti – och det sker gång på gång!

Som perfekt illustration till den sortens humor kan ingenting passa bättre än hans egen skröna om skeppsbrottet i visan "**Möte i monsunen**", där texten bjuder på en rad sådana överraskningar.

Jag har alltid hävdad att ingen visafoton, ingen akademisk avhandling och inga radio- eller TV-serier någonsin kommer att kunna fånga in alla sidor av Evert Taube. På den punkten blev jag långt senare tvungen att ändra uppfattning: Efter att ha bevisat en oförglömlig Taubeföreställning på Skillinge teater i Skåne 1996 kunde jag inte annat än förbehållslöst konstatera: Det omöjliga hade hänt!

Så snart jag kommit hem den kvällen skrev jag en recension av föreställningen där jag också beskrev hur man lyckats gestalta den alldeles speciella Taubska humorn och alla överraskningarna vid ett absolut enastående sceniskt framförande – på prosa – av Möte i Monsunen.

(Ystad Allehanda 14/12.96) Se fortsättningen: Skillinge Teater.

Birka Arkitekter
 Bo Svalby tel: 340 75
 mobil: 0705 935 377
Birka Skriv & Rittjänst
 Kristina Nordström tel: 340 74
 Fax: 340 76
 Vi finns nu på ny adress:
 Kyrkogatan 12
 Enköping

**MEKANISKA
VERKSTÄDERNAS
RIKSFÖRBUND**

- för verkstadsföretag med kvalitet

Enköpings Verkstäder - lärlingsverkstaden

Av: Hans E Söder

I juni 1946 gick jag ut folkskolans sjunde klass. Efter en mycket kort ledighet började fortsättningsskolan som pågick under några sommarveckor. Inte i någon av skolorna förekom yrkesvägledning värd namnet. Så inför det nära förestående och viktiga yrkesvalet var jag så väl som mina klasskamrater i det närmaste helt oförberedda.

Jag hade varit mycket duktig i träslöjd under ledning av både magister Arvid Molin och överlärare Viktor Balkfors. Av överläraren fick jag till och med ett pris bestående av en enkrona, som i dag motsvarar drygt 17 kronor. Jag fick priset för att jag på kortare tid än någon annan och med mycket god kvalitet tillverkat en adventsljusstake. Jag vann priset i knivskarp konkurrens med mina 23 klasskamrater varav några senare

blev skickliga yrkesmän som modell- och byggnads-snickare. Fortfarande inför varje jul pryder ljusstaken med sina fyra stearinljus mitt hem och har nu spridit ljus och glädje i 60 år.

Mitt goda handlag med rubankar, sågar, filar, stämjärn och sandpapper indikerade att jag skulle bli snickare. Det lämpligaste vore nog modell- eller möbelsnickare då jag alltid varit mycket noggrann. Ett steg på vägen mot ett av dessa yrken var jag då jag som arbetssökande gick till Enköpings Nya Snickerifabrik på Bangårdsgatan. Snickerifabriken låg alldeles nedanför Hejarsmide i Fannabacken. De som bodde i Fanna kallade samma backe för Stationsbacken. Hur som helst med det så låg den också nära järnvägsbostäderna där jag bodde med mina föräldrar. Så även då det gällde avstånd mellan

—
**SVENSKA
HEM**

**MÖBELHUSET
LENNQVIST & KLINGVALL**

www.mobelhuset-lk.se

**Installations-
Bolaget**
El-fyran AB

*Fjärdhundragatan 12, Enköping
Tel 0171-340 51*

*Installationer, reparationer, service,
lagerförsäljning av material*

Servicestationen!

öppet till 20.00

- Livs • Släp
- Gasol • ATG
- Däck • Korv

Skolsta Bensin & Service AB
I närheten av Grillby. Längs väg 55.
Tel: 0171-47 40 84

KVK

Kalix Ventilations Konsult AB

• Projektering • Konstruktion • Energianalyser

Box 843 : 745 26 Enköping
Tel 0171-380 80 • Fax 0171-380 80
Bil 010-675 14 29

Metall avd 53

**Folkets Hus
ENKÖPING**

bostad och arbetsplats var Snickerifabriken lämplig.

Emellertid, en kväll var jag och mina kompisar som bodde i Herrgården på väg hem efter besök på en av stadens biografer. Vid "Vilankorset" i Fanna träffade vi Arne Björkman (vår medlem nr 34). Arne visste att jag snart skulle gå ut fortsättningsskolan och börja arbeta, så han frågade vad jag hade tänkt mig för yrke. Då berättade jag om Snickerifabriken, som vi förresten kunde se från vår mötesplats, och att jag nog skulle börja arbeta där. Det var Arne absolut emot och rekommenderade på det bästa lärlingsverkstaden vid Enköpings Verkstäder i Fanna. Ett av hans argument som jag fortfarande mycket väl kommer ihåg var: "Går du ut den skolan kommer du aldrig att bli arbetslös." Arbetslöshet var nog inte det första jag som nyligen fyllde 14 år tänkte så mycket på men fastnade ändå för Arnes argumentering. Han erbjöd sig att redan nästa dag visa mig lärlingsverkstaden om jag kom dit efter lunchrasten. Det lovade jag och strax före klockan 12 träffades vi utanför verkstadsgrinden.

Arne tog mig först med till sin plats på verktygsavdelningen där han "stämplade in". Där sammanträffade jag med Einar Kjellberg som var lärlingsombud. Efter att också han "stämplat in" fortsatte han med att ta av sig rocken och från väggen vid "sin" supportvarv ta ner en skitig bräda med hål i och en pinne på. På pinnen hängde han rocken varefter han sträckte sig upp mot väggen för att åter hänga upp brädan på spiken. Med stor skicklighet träffade han spiken med hålet i brädan. Jag har också minne av en vattenkran och en mindre tunna med vatten. Detta sammantaget med rocken på väggen indikerade att det varken fanns omklädnings- eller tvättrum, vilket jag inte reflekterade så mycket över vid detta mitt första besök på verkstaden.

Lärlingsverkstaden var inrymd i en del av snickarverkstaden som låg på den nordöstra delen av det stora verkstadsområdet. Det innebar att från verktygsavdelningen var det en bra bit att gå både genom verkstaden och utomhus över verkstadsgården. Trots att jag var van vid buller från bangården, stenkolsrök från ånglok och ett ihärdigt dunkande från Hejarsmide kände jag mig inte bekväm i den obekanta verkstadsmiljön.

Foto: ARNE WESTERLUND

Olof Björkman i filartagen. Lärlingsverkstaden i mitten på 1940-talet.

I motljuset från fönstret syns konturerna av en Triplex belysningsarmatur som var en av J.P. Johanssons mest betydande uppfinningar.

Väl inne i lärlingsverkstaden presenterade Arne Björkman mig för Alvar Vesterlund som var förman och ansvarig för yrkesutbildningen. Innan Arne lämnade mig för att återgå till sin arbetsplats sade han: "Får du problem så prata med Olle." Arne syftade då på Olof Björkman (vår medlem nr 59) som vid den tiden var en av de cirka tio lärlingarna, hemmastadd på verkstaden, seriös och några år äldre än jag. Arne och Olof Björkman var inte släkt men deras fäder och min far var järnvägsmän och därigenom var jag redan tidigare lite bekant med dem.

Efter avslutad fortsättningsskola och sammanträffandet med yrkeslärare Alvar Vesterlund fick jag anställning som lärling vid Enköpings Verkstäder med början den 12 augusti 1946.

braBil

Bra Bil i Enköping AB
Dr Westerlunds gata 15
Box 121
745 23 Enköping
Telb 0171-237 00
Fax 0171-358 60

Bygdegårdsvägen 2
196 30 Kungsängen
Tel förs 08-564 508 50
Fax förs 08-564 508 59
Tel verkstad 08-564 508 41
Tel reservdelar 08-564 508 46
Fax vst, resd 08-564 508 49

Arosvägen
746 31 Bålsta
Tel förs 0171-46 81 41
Tel verkstad 0171-46 81 44
Tel reservdelar 0171-46 81 43
Fax 0171-585 84

E-post
info@brabil.se
Hemsida
www.brabil.se

Bemärkta män i Enköping

Ernst Westerlund

Den man som framförallt gjort Enköpings namn känt och ärat icke blott i Sverige utan också långt utanför dess gränser är doktor Ernst Westerlund. I sanning kan sägas, att Westerlunds livsgärning har något av sagans skimmer över sig. Icke så att förstå, att den man, som bar detta namn, själv framstod som någon romanisk sagofigur. Tvärtom. Hela hans kynne var utpräglat realistiskt. Han såg på tingen med en blick som starkt fjärmade sig från det diffusa och dimhöljda. Det var genom sin viljestyrkas trollmakt som Ernst Westerlund kring sin person skapade något av undrets och det översinnligas mystär.

Ernst Westerlund uppehöll sin läkarpraktik i Enköping åren 1867-1924 eller i femtiosex år, vilket torde vara den längsta praktik som en svensk läkare kan uppvisa. Till mottagningsrummet i Enköping sökte sig patienter icke bara från Nordens alla länder utan från hela Europa, ja, från Sydafrika och Australien. Vissa tider vårdades 300 patienter i de av Westerlund arrangerade privata sjukhemmen i Enköping. Varje dagsprogram upptog omkring 60 mottagningar.

Ernst Westerlund föddes 22 oktober 1839 i Öregrund, där fadern var kyrkoherde. Efter studier vid Katedralskolan i Uppsala blev han student våren 1858. Samtliga Ernst Westerlunds syskon, tre bröder och en syster, dog i unga år och när den siste brodern, som var ett par år äldre än Ernst, gick bort, beslöt denne att bli läkare. Fadern dog tidigt och då modern var sjuklig måste Ernst genom olika konditioner bidra till familjens uppehälle. Den första tjänsten blev en informatorsyssla hos possessionaten Floderus på Halmbyboda gård i Funbo socken strax utanför Uppsala.

Här fann Westerlund sitt öde. Dottern i huset Nina kom att bli hans maka och med henne var han i ett sällsynt lyckligt äktenskap förenad till sin bortgång 1924.

Sedan medicine kandidatexamen avlagts 1863 deltog Westerlund, gripen av skandinavismens idé, som frivillig militärläkare i den danska hären i kriget mellan

Preussen och Danmark. Han blev tillfångatagen av general von Wittenfelt men snart frigiven, återvände till Sverige och tjänstgjorde vid Bohusläns och Upplands regementen 1865-1866. Amanuens vid Obstetriska kliniken i Uppsala avlade Westerlund medicine licentiatexamen 17 april 1867.

Redan några dagar för licentiatexamen, eller 27 mars, hade Westerlund iakttagit att stadsläkartjänsten i Enköping efter doktor Barck stod till ansökan ledig. Westerlund sökte platsen och förordnades till tf. stadsläkare i den lilla sydvästuppländska staden tills tjänsten blivit besatt.

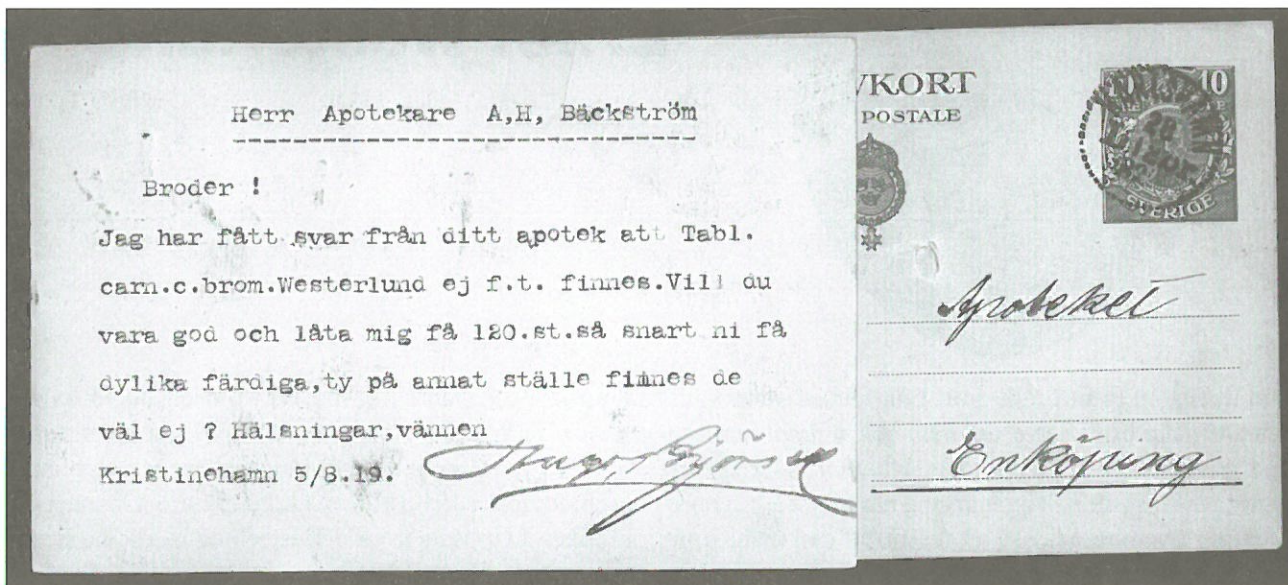
Fredagen 17 maj 1867 var allmän rådstuga samlad till val av stadsläkare. Elva sökande var anmälda. Utgången blev att Westerlund valdes med 600 röster medan närmaste konkurrenten fick 538. Nu kunde den nyblivne ordinarie stadsläkaren bilda eget hem; bröllopet mellan honom och Nina Floderus stod på Halmbyboda 8 mars 1868. Den första bostaden i Enköping var i ett lågt trähus strax invid kyrkan. Westerlund fick strax stor praktik både i staden och dess omgivning och blev genast en mycket omtyckt läkare. Efter några år inköpte han den gård vid Kyrkogatan, där hans praktik och hem under alla åren kom att förbli.

Westerlunds storhet och framgång som läkare bottnade i hans kärlek till människorna. Han hade ett verkligt behov att ställa till rätta hos dem, som på ett eller annat sätt "sparat ur". Trots Westerlunds starka dragning till kirurgen och gynekologin – i egenskap av militärstipendiat hade han studerat kirurgi i Paris för kirurgen Jules Pean – blev hans främsta område neurologin, dvs. själsläkekonsten. Westerlund var utpräglad psykolog och ställde den säkraste diagnos på neurasteniska patienter. Hans terapi blev banbrytande. De kurer, Westerlund föreskrev, bröt sig ur de gängse tillämpade metoderna och knöt intimt an till naturläkekonsten. Några av hans viktigaste ordinationer var regelbunden livsföring, promenader, kroppsrörelser,

vattenbehandling med mera. Westerlund ställde sin patient helt under sin vilja och föreskrev in i minsta detalj dagsprogrammet: Uppstigning, måltider, arbete, rekreation, vila.

Det är Westerlunds storhet att ha kunnat koncentrera sig på varje patient så, att denne bibringades den upp-

kl. 12-2 rundtur till sjukhemmen, därefter lunch och så mottagning till 7-8 på kvällen. Så åter sjukbesök, varefter dagen avslutades med den vidlyftiga korrespondensen. I 40 år var taxan 2 kr. per konsultation. De som återkom flera gånger kunde ge 10 kr. per månad, många betalade endast 25 kr. per år. Ett stort antal min-

fattningen att läkaren speciellt intresserade sig för hans fall. Doktor Westerlund tog avstånd från systemet att sammanföra neurasteniska patienter till sjukhus.

Han arrangerade istället så att patienterna kom i hemmiljö. På det mest förunderliga sätt fick han privatfamiljer i Enköping att öppna sina hem för de sjuka. Sjukhemmens antal i Enköping blev därför oräkneligt. Anstalt- och klinikstämningen kunde på detta sätt helt bortelimineras.

Sådant arbete som kunde verka lugnande på patienten, såsom vävning, sömnad, slöjd med mera, föreskrev. Särskilt vävningen var omhuldad; i många sjukhem ingick arbete vid vävstolen som en mycket viktig del i dagsprogrammet. Men också hushållsarbete, affärshjälp med mera kunde ordinerats, allteftersom omständigheterna så lämpade sig.

Doktor Westerlunds arbetsdag vittnade om gigantisk både själslig och kroppslig kraft. Mottagningarna började kl. 6 på morgonen, och kl halv 8 måste apoteket vara öppet. Härefter rond till svårt sjuka patienter,

dre bemedlade fick helt gratis rådfrågning. Sedermera höjdes taxan till 5 kr. per konsultation. Praktiken uppehölls ända in i det sista. Westlunds hängivenhet för sitt yrke framgår på ett särskilt påtagligt sätt i det svar som han lär ha gett konungen då denne erbjöd honom att bli drottningens läkare: "Ers majestät, jag kan inte ägna mig åt en, då människorna behöva mig".

På sin 60-årsdag 1899 blev Ernst Westerlund utsedd till hedersmedborgare av Enköpings stad, varvid en medalj slogs över den berömde Enköpingsläkaren. Inskriptionen lød: "Åt läkaren, människovännen och medborgaren. Av staden Enköping 22 oktober 1899. Den 3 maj 1900 blev dr. Westerlund medicine hedersdoktor i Lund och 31 maj 1921 hedersdoktor vid Uppsala universitet.

Westerlund avled 28 januari 1924 och begravdes på Enköpings kyrkogård. Den 28 januari 1930 restes en byst över honom i Stadsparken i den stad, vars namn han under sin mer än halvsekelånga arbetsdag i människokärlekens tjänst gjort så frejdat.

ICA Supermarket

Enköping

Torggatan 31. Telefon: 0171-350 67. Öppet alla dagar 8-21.

De underbara Blommorna.

Blommorna döljer
ansikten. Var?

Från den Skånska & Malmström

Napoleón, Marie Louise, och Lillas Tonå.

*"Att dö är lätt för den, som gått med häpp och slut;
"men tället hiskeligt från thronen till en graf."*